

YONI

Walo iyemala tomowa bale'uwai

¹ Hauga yana abavetuwuni mayamayauni ainai Walo imiyamiya. Na Walonane iya Besinana Yaubada baidana yo iya ta'i Yaubadanane. ² Abavetuwuni ainai Walone iya Yaubada baidana himiyamiya, ³ na Walonane iya Besinana Yaubada baidana galewa yo bale'u yo ginauli maudoidi hiyeyemaseledine na nigele teya tauyemasele. ⁴ Na Walonane iya yawahi moiha. Na yawahi moiha ainaena masele ivaivaiyama tomowa maudoida alidai. ⁵ Na masele ihinali guguyou badobadona ainai na guguyou badobadona nigele howahowana na maselene ihuma.

⁶ Yaubada yana tauyewasa ivetamalenama, towaho yehana Yoni iya tau'abiye bapitaiso. ⁷ Iya ilaoma na tomowa nuwadiyai habi mwauwina maselene vehabana na ebe tomowa maudoidi hibenalei ta maselene ainai hiyemidi. ⁸ Iya Yoni nigele maselene, na hesi ilaoma na ebeha maselene iwalo mahalavaei. ⁹ Teina maselene masele moiha, na taumiya bale'u maudoida ihinayayahigita.

¹⁰ Walowa ilaoma'o bale'uwai, na iya bale'u ana tauyemasele, na hesi taumiya bale'u nigele hiyahanapui. ¹¹ Ilaoma ibom yana tomowa aidiyai na hiya hita'wata'wataei. ¹² Tomowa tupwadi hiyemidiyei ebeha iya taulivahi na italam yo hiya Yaubada natunao. ¹³ Eeta

tomowa teina tawalowedi ebeha hiya bada hitubuiuyo'o tubuiuyone nigele dova tomowa 'wahinadiyena yo yadi nuwatuwuwena na hesi tubuiuyo Yaubada ainaena.

¹⁴ Walonane bada ilaoma'o ta iyemala tomowa alidai yo hinage baidada tamiyamiya teina haugane ainai. Na ta'itaya'o yana wasawasa wuwuna iya Yaubada Natuna moiha, na hinage iya tauvelau yo mumugana dumwadumwaluna.

¹⁵ Mugai Yoni Yeisu iwalo mahalavaei alinana mwala'ina ainaena iwalo, 'Teina iya towahowa yawalowaloweine vehabana hauganane yawalo mahalava neta ehebo towaho tuluhaguwena ilaoma iya imwala'i gabaegau, wuwuna mulitai abo hilalabahigaune iya mugai imiyamiya'. ¹⁶ Iya tau'aiyauya namwanamwana yo yana ve'i'ila ainaena i'oiye mwaugita. ¹⁷ Mosese yana aiyauya namwanamwana, neta loinadine Buki Ve'ahihi ainai, na hesi Yeisu Besinana yana aiyauya inamwanamwa alili, wuwuna ve'i'ila yo mumuga namwanamwana imohegita'o. ¹⁸ Nigele teya hauga tomowa Yaubada ana oleya hiya'ita, na hesi Natuna moihanane iya vahalinai imiyamiya ta Tamanane iya ana ita bada ive'itagita'o.

Yoni Yeisu vehabana iyewasa

¹⁹ Hauganane tenem ainai Yudeyaone yadi tau-mugaiwo Yelusalem ainai himiyamiya, ta tupwadi taupwaoliwone yo tupwadi Livai yana huhuwo hivetamaledi Yoni ainai, habi panivilaeina ebeha iya yaiya. ²⁰ Na Yoni nigele iyauvala

yadi panivilane vehabana na hesi yemaiha mase-maselena yo namwanamwana imohedi iwalo, ‘Yau nigele Besinana towahona’.

²¹ Eena hinage hipanivilauyo, hiwalo, ‘Yaiya yede owa? Owa ebeha Elaitiya awa?’

Na Yoni iwalo, ‘Yau nigele’.

Na hinage hipanivilauyoi, ‘Nuwana owa tauwalo mahalavanaede Mosese vehabana iwalowalowa?’

Yo hinage Yoni iyemaiha iwalo, ‘Yau nigele’.

²² Na hiya hinage hiwalo, ‘Owa yede yaiya? Hava yam walo vehabam, ta ebe awuyo na ama tauvetamalewone aidiyai awalowei.’

²³ Na Yoni yadi panivilane iyemaiha ta iwalo mahalava iwalo, ‘Mwalona tauwalo mahalava Aisaya yana buki ainai vehabagu iwalo mahalava tenem dova, Tomowa ehebo nu'ula awawai tupwanane ainai ibwaleni ta iyogayoga yo iwalowalo, “Bada yana amwaha amsepa yo am'abiye dumwadumwalu”.’

²⁴⁻²⁵ Na Palisiwone yadi tauyewasaone Yoni hipanivilaei hiwalo, ‘Ebe owa nigele Besinana towahona, bo nigele Elaitiya, bo nigele teya vali tauwalo mahalava, hava wuwuna tomowa u'abi'abiye bapitaisowedine?’

²⁶ Na Yoni iwawalone aidiyai iwalo, ‘Yau we'ahaena tomowa ya'abi'abiye bapitaisowedi, na ehebo towaho nigele amyahanapui ahipumiyai teina ta'i itotowolo, ²⁷ iya tuluhaguwena ilalaoma, ta yau nigele iyalowoinanaegau na aenane ana huma yalivahi, wuwuna iya inwala'i gabaegau’.

²⁸ Teina ginauliwone maudoidi neta Betani ainai himamahalavane, Yoni yana aba'abiye bapitaiso tupwanane ainai, we'aha Yolidani vali geyo'awai.

Yaubada yana pwaoli

²⁹ I'ahubenama na Yoni Yeisu i'ita ilaolaoma ainai, ta Yoni tomowaone aidiyai iwawalone, 'Tenem towahone iya Yaubada yana Lami taumiya bale'u maudoida vehabada mata imwalowoi na mumugada yababadi iho'evehuludi.

³⁰ Mwalona teina towahone vehabana yawalowalone, hauganane yawalo alimiyai neta towaho tuluhaguwena ilalaoma na iya imwala'i gabaegau, wuwuna mulitai abo yau yalaoma na hesi iya bada mwalona imiyamiya. ³¹ Mwalona nigele yayahanapui ebeha yaiya iya, na yau we'ahaena ya'abiye bapitaisogomiu, ta ebe omiu Isileliwone yadi Yaubada yana Besinana amhanapui.'

³² Walone teina Yoni iwalo mahalava Yeisu vehabana, ta aidiyai iwalo, 'Alu'aluwa Ve'ahihi ya'i'itane ana itane dova gabubu galewaena i'aituluma ta Yeisu ainai itotowone. ³³ Mwalona nigele yayahanapui iya yaiya, na Yaubada iya ivetamalegauma ta bapitaiso we'ahaena yapai-howaidi, na aliguwai iwalo mahalavaeine, iwalo, "Howola abo Alu'aluwagu u'ita mata i'aituluma ta towaho ainai itowa, iya mata Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena i'abiye bapitaiso tomowa aidiyai". ³⁴ Na hinage Yoni aidiyai iwalo, 'Yau towahonane meheguwena bada ya'itaya'o, ainaena teina yawalowalo mahalavane ebeha iya Yaubada Natuna moiha'.

Yeisu ana taumulitao mugamugaidi

³⁵ I'ahubenama, ta Yoni yo ana taumulitao hitau bwau baidanao hitowotowolo, ³⁶ na Yeisu hi'i'itane vahalidiyena ilaulau. Ainaena Yoni ana taumulitaone aidiyai iwalo, 'Tenem towahone iya Yaubada yana Lami'.

³⁷ Tenem ainai hitau bwauwone Yoni yana walo hibenalei ta Yeisu himumulitaeine. ³⁸ Na Yeisu tuluhanaena hilaulau na i'ita gwaipile ta i'i'itadine. Ta ipanivilaedine iwalo, 'Hava nuwanuwamiu?'

Na hiya hiwalo, 'Labai, haidova umiyamiyane?' (Labai ana bui neta tauve'ita.)

³⁹ Na Yeisu aidiyai iwawalone iwalo, 'Ammuli-taegau na yagu abamiyane yave'itagogmiu'.

Ta lavilaviyena hibwabwalenine tupwanane ainai na nemai himimiya yebonine.

⁴⁰ Taumulitaone hitau bwaune aidiyena ehebo yehanaede Andulu, iya Saimoni Pita tahina.

⁴¹ Andulu, imwayamwayau ta tuwanane ilobai na iwawalone iwalo, 'Saimoni, Yaubada yana Besinana towahona bada alobaiya'o'. (Besinana towahona ana bui neta Keliso.) ⁴² Na Saimoni ilauvai ta Yeisu ainai ilauvaiyamane.

Tenem ainai Yeisu Saimoni i'i'itane na iwalo auli iwalo, 'Owa yeham Saimoni, Yoni natuna, na yeham vauvauna yamwauwi Pita, ana bui Gaima'.

⁴³ Ainaena i'ahubenama Yeisu nuwanuwana ilau Galili, eeta ilau ta nemai Pilipi ilolobaine, na iwawalone ainai iwalo, 'Umulitaegau'.

⁴⁴ Pilipi iya yana dalava Bedesaida, neta Andulu yo Pita yadi dalava hinage. ⁴⁵ Na Pilipi Nataniyela ilobai na iwawalone ainai, iwalo,

‘Bada Besinana towahonawa alobaiya'o, iya mwalona Mosese yana Buki loinao aidiyai yo hinage tauwalo mahalavaone yadi laulelewone aidiyai hiwalo mahalavaewa, iya Nasaleti towahona, Yosepa natuna, yehanaede Yeisu’.

⁴⁶ Na Nataniyela Pilipi ainai iwalo, ‘Moiha mata Nasaleti hava namwanamwana ainaena ibwale-nine?’

Eeta Pilipi iwalo, ‘Ulaoma na towahonane u'ita’. Ta Yeisu ainai hilalaomane.

⁴⁷ Hauganane Yeisu Nataniyela i'ita ta tomowaone aidiyai iwawalone Nataniyela vebana, iwalo, ‘Tenem towahone iya Isileli towahona moiha na nigele teya lauhapuli ainai’.

⁴⁸ Na Nataniyela ipanivila Yeisu ainai iwalo, ‘Vedova ta uhanapuigaune?’

Na Yeisu iwalo, ‘Mulitai abo Pilipi iyoyogae-gone yau bada ya'ita mugaiyego'o damaya wuwunai umiyamiya’.

⁴⁹ Tenem hauganane ainai Nataniyela aluwana igavai ta Yeisu ainai iwalo, ‘Bada moiha ta'i owa Yaubada Natuna, na owa Isileli yama Tauwasawasa’.

⁵⁰ Na Yeisu iwawalone ainai iwalo, ‘Uyemidiyegau wuwuna alimwai yawalo owa damayane wuwunai ya'i'itagone, awa? Teina bada aba'ita iu'iuna na howola abo ginauli mwala'idi u'itadi.’

⁵¹ Na Yeisu hinage iwalo, ‘Yawalo moiha alimwai howola abo galewa ilotaho'e na Yaubada yana tausagenawasao mata am'itadi hihaehae yo hi'ai'aitulu yau Tomowa Moihagu aliguwena’.

2

Tawahola guyauna Kena dalavanane ainai

¹ Ahubena bwau hi'ovi ta tawahola guyauna hipaihowai Kena dalavanai, Galili tupwanane ainai. Na Yeisu hinanane guyaune holanai.

² Yeisu hinage mayana taumulitao guyaunane ainai hiyogaedi ta baidadiyao hiluwu ta hi'a'aine.

³ Hauganane yadi aine holanai adi waini hinuma ve'ovidi, ta Yeisu hinana iwalo, 'Natugu, wainine maudoina bada i'ovi'o'.

⁴ Na Yeisu iwalo, 'Hinagu, hava vehabana ebeha uyepaihowagau? Howola nigele yayave-tuwuni.'

⁵ Eena Yeisu hinanane taupaihowaone aidiyai iwawalone, 'Ebe hava nuwanuwana na ampai-howaidi, ampaihowaidi ta'i'.

⁶ Hauganane ainai Yudeyaone mumugadi neta, we'aha abahiwa hipaihowaidi gaima ainaena aba'uwa vehabana. Na tenem guyaune hauganane ainai abahiwa 6 himiyamiya, ova'ova'a'avadi na mwala'idi, howahowana we'aha mwala'i alilina aidiyai hihiwai.

⁷ Ainaena Yeisu iwalo taupaihowaone aidiyai ta abahiwaone hi'o'oiye mwaudine we'ahaena.

⁸ Na Yeisu aidiyai iwalo ta we'ahane iu'iuna higoini abahiwaone holadiyena ta hilalaweine guyaune taniwaganane ainai.

⁹ Ta guyaune taniwaganane we'ahawa ilautowoi ta ana lautowoine vagana, nigele dova we'aha na hesi dova waini ana lautowoi namwanamwana. Na guyaunane taniwaganane nigele iyahanapui havaena waininane hivavaine, na hesi taupaihowaone hibom hihahanapuine.

Eeta guyaune taniwaganane tautawaholane towahonane iyogaei,¹⁰ ta ainai iwawalone, iwalo, ‘Ita mumugada neta waini namwanamwana tomowa tamohe mugaiyedi abo mulitai waini yababana tamohedi. Na owa hava wuwuna ta wainine namwanamwa alilinane umwau dawani ta uvemulitaene?’

¹¹ Teina ainai Yesu yana paihowa wahiwhiyalana yo mugamugaina ana ve'ive'ilala i'abiye mahalavaeine Kena dalavanai, Galili tupwanane ainai, na yana wahiwalane ive'itaei tomowaone aidiyai ta ana taumulitaone hiyemidiyeine.

¹² Guyaune i'ovi ta Yesu hinanane yo tahi-naone yo hinage ana taumulitaone baidanao hidodobine Kapaneum, ta tenem ainai ahubena tupwadi aidiyai himiyamiya.

Yesu taugimwala iheusilidi vada tapwalolo ainaena

¹³ Hauga bada ilautebitebiniya'o na Yudeyaone yadi Buidi'wa guyauna. Hauganane ainai Yesu ihahaene Yelusalem. ¹⁴ Ta iluwu vada tapwalolo mwala'ina holanai na taugimwalaone i'i'tadine hiya bulumakau yo sipi yo gabubu adi tauvegimwalao, na hinage mane ana tauvesaugelasi vada tapwalolo holanai hidabada-balala. ¹⁵ Ainaena balavai veiveina ivai ta tomowaone yo lagulaguwone vada tapwalolo ainaena iheheusilidine, na hinage mane ana tauvesaugelasiwo yadi vatavata i'oipeiyedi ta yadi manewone ibudeyanaedi, ¹⁶ na tauvegimwalao gabubuwone aidiyai iwalo, ‘Yami lowolowo maudoidi teinaena amhiwa bwalenedi na havena

Tamagu yana Vadane amyebiyebi'i yo ebeha yami abavegimwala'.

¹⁷ Na ana taumulitaone walowa Buki Ve'ahihi holanai hinuwatuwu avivinine iwalo, 'Aee Yaubada, yam vadane inamwanamwa alili ainaena nuwagune ivai'.

¹⁸ Eena Yudeyaone adi taumugaiwone hilaoma ta Yeisu hipanivilaei, hiwalo, 'Teya ve'ive'ilala uve'itagai ta ebe ahanapui yaiya yana loinaena teina ginauliwone upaipaihowaidine?'

¹⁹ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Teina Yaubada yana vadane ebe amlo'e, ahubena tonuga ainai mata yavetowolouyoi'.

²⁰ Na hiya hinage hiwalo, 'Ebeha teina, vadane ahubena tonuga ainai u'abiuyoi? Na unuwatuwu avivini ebeha vadane teina, bolimai 46 holanai hi'abi'abi abo hiveve'ovine.' ²¹ Na Yeisu nigele vadanane vehabana iya walowalo na hesi yana mwalowoi yo yana towolouyo vehabana. ²² Eena hauganane Yeisu mwalowoiyena itowolouyo ta ana taumulitaone Buki Ve'ahihi yana walo yo hinage Yeisu yana walo aidiyena hinuwatuwu avivini ta hiyemidi moiha.

Yeisu tomowa maudoidi yadi nuwatuwu ihanapuidi'o

²³ Yeisu haugana Buidi'wa guyaunane holanai imiyamiya tomowa maudoidi yana paihowa wahiwahiyaladi hi'i'itadine, eeta yehana hiyemidiyei. ²⁴ Na Yeisu nigele iya'awa moihaedi, wuwuna maudoidi yadi nuwatuwu ihanapu mugaiyedi'o. ²⁵ Nigele howahowana na tomowa tupwadi hi'aubabadaneuyowedi Yeisu ainai,

wuwuna hava yadi nuwatuwu atediyai bada ihanapu ili'ilimanidi'o.

3

Yeisu yana aubabada tubuiuyo vehabana Nikodimo ainai

¹ Ehebo towaho yehana Nikodimo, iya teya Palisi yo hinage Yudeyaone adi taumugai, ² na boniyaiyena ilaoma Yeisu ainai ta iwawalone, iwalo, 'Bada yahanapuigo'o ebeha owa tauve'ita Yaubada ainaena, wuwuna nigele teya yaiya yana paihowa wahiwahiyalana dova owa ebe Yaubada nigele baidana'.

³ Na Yeisu iyemaiha iwalo, 'Yawalo moiha alimwai, ebe nigele uyatubuiuyo, nigele howahowana Yaubada yana Abaloina u'ita'.

⁴ Ta Nikodimo Yeisu ipanivilaei, iwalo, 'Vedova ta yau towaho mwala'igu na ebeha yatubuiuyo? Moiha nigele howahowana na hinagu diyanaena yaluwuyo na yatubuiuyo.'

⁵ Na Yeisu iwawalouyone, 'Yawalo moiha alimwai ebe nigele we'ahaena yo Alu'aluwa Ve'ahihi ainaena uyatubuiuyo, nigele howahowana Yaubada yana Abaloina ainai uluwu.

⁶ Hinadaone aidiyena tatubuima tomowa mohili. Na Alu'aluwa yana tubuiuyo Yaubada Alu'aluwana ainaena. ⁷ Havena unuwanuwapanopwano wuwuna yawalo alimwai ebeha utubuiuyo. ⁸ Dova bada yaumai yana towa tupwa vagana yo vagana ainai daguguna tabenabenalei,

na nigele tayahanapui havaena yaumai ilaolao-
mane yo havaidova ilalau. Dova hinage hiya
Alu'aluwa ainaena hitubuiuyo.'

⁹ Na Nikodimo Yeisu ipanivilaei, iwalo, 'Teina
yam walone vedova ana nuwamaselene?'

¹⁰ Na Yeisu iwalo, 'Owa Isileli yadi tauve'ita
mwala'ina, na teina yagu walone vehabana
nigele uyanuwamasele. ¹¹ Yawalo moiha

alimwai neta ginauliwone bada ya'itadi'o
yo yahanapuidi'o ainaena yawalowalo
mahalavaedine alimwai, na nigele yagu
walowone uyayemidiyedi. ¹² Ebe bale'u ginaulidi

alimiyai vehabadi yawalowalo mahalavaedi
na nigele amyayemidiyedi, vedova mata
ginauliwone galewa vehabana yave'itaei

amhanapuine. ¹³ Wuwuna nigele teya iyahae
galewai, na hesi yau Tomowa Moihagu, wuwuna
yau galewaena ya'a'aitulumane. ¹⁴ Dova

mwalona hauganane Isileliwone hilaulau
balabala awawai, ta Mosese weso pwawati
ainaena ipaihowai ta aiwa ainai i'abiye patu

na i'a'abihinine, dova yau mata hi'abihinigau.
¹⁵ Ta ebe yaiyadiwo hiyemidi aliguwai, yawahidi
miyamiya vateyaina hilobai.

¹⁶ 'Yaubada tomowa maudoidi bale'uwai
ivelauwedi ta Natuna ibom italamwei ta
ebe yaiyadiwo hiyemidiyei mata nigele
hiyamwalowoi na hesi yawahidi miyamiya

vateyaina hilobai. ¹⁷ Na Yaubada Natunane
bale'uwai ivetamalenama nigele ebeha omiu
taumiya bale'u iyave'ewaigomiu na hesi habi
lauyeyawahaigomiu. ¹⁸ Ebe yaiya Yaubada

Natuna iyemidiyei nigele howahowana lauvetala

ilobai, na ebe yaiya nigele iyayemidiyei, iya bada lauvetala ainai iluwu'o. Wuwuna nigele Yaubada Natuna moiha ainai iyayemidi. ¹⁹ Tomowa yadi lauvetala wuwuna teina maselene bada bale'uwai ilaoma'o na yadi paihowa yababadi imiya mahalava na hesi tomowaone guguyoune nuwanuwadi, ta maselene hita'wata'wataei wuwuna mumugadine hiyababa. ²⁰ Ainaena yayiyadiwo ebe mumugadi yababadi, tomowadine maselene hita'wata'wataei ta nigele ainai hiyalaoma, ta mata maselene i'abiye mahalavaedi ebeha hiya mumugadi yababadi. ²¹ Na ebe yayiyadiwo hiya mumugadi dumwadumwaludi howahowana maselene ainai hibwaleni ta ebe maselene i'abiye mahalavadi ebeha hiya yadi paihowa namwanamwana Yaubada ainaena.'

Yoni yana walomahalava Yeisu vehabana

²² Mulitai Yeisu mayana taumulitao hilau dalava mwala'ina Yudeya ainai, ta nemai tupwana ahubena himiyamiya, na Yeisu tomowa i'abi'abiye bapitaisowedi. ²³ Yoni hinage tomowaone i'abi'abiye bapitaisowedi Ainoni tupwanane ainai neta Salim vahalinai, wuwuna tupwanane ainai we'aha mwala'ina. Ainaena tomowa maudoidi hilaulau ainai na i'abi'abiye bapitaisowedi. ²⁴ Tenem hauganane ainai Yoni nigele vada abapaiyai hiyamwauwi. ²⁵ Na Yoni ana taumulitaone yo ehebo Yudeya towahona baidadi walowena hi'awa pa'ipa'i'i abiye bapitaiso vehabana, ebeha yaiya yana abiye bapitaiso namwanamwana ta tomowaone i'abiye maseledi. ²⁶ Eeta tau'awa pa'ipa'i'iwone hilau

ta Yoni ainai hiwawalone, hiwalo, ‘Taubada, unuwatuwu avivini towahowa mwalona Yolidani vali geyo'wanai baidam, eena alimaiyai uwawalo mahalavane towahonane vehabana, iya bada teina haugane tomowa i'abi'abiye bapitaisowedi, na maudoidi yana abiye bapitaisone nuwanuwadi, ta ainai hilaulau’.

²⁷ Ta Yoni aidiyai iwawalone, iwalo, ‘Nigele teya yaiya howahowana iyemala towaho mwala'ina, ebe nigele Yaubada ainai iyatalam, wuwuna ginauli maudoina Yaubada ibom ainaena hilalaomane. ²⁸ Omiu bada alimiyai yawalo'o ta ambenalena'o ebeha yau nigele Yaubada yana Besinana towahona, na hesi yau Yaubada ivetamale mugaiyegauma abo Besinana towahona imulitama. ²⁹ Yeisu bada iya dova tautawahola towahona na ita ana geluwo, ainaena wasanane yabenalei ta mayagu yaliyaya mwala'ina. Dova bada tautawaholane towahonane mwanena ilobai, yo ebe tautawaholane alinana teya ana gelune ibenalei, ana gelune vehabana iyaliyaya. ³⁰ Ainaena Yeisu mata imwala'i na yau mata ya'iu'iu.’

Iya galewaena ilalaomane

³¹ Towahonane galewaena ilaoma, tomowa maudoida imwala'i gabaegita, na hesi yaiya iya bale'uwena ilaoma iya bale'u tomowana, yo bale'u ginaulinao vehabadi i'au'aubabada. Na towahonane galewaena i'a'aitulumane tomowa maudoida imwala'i gabaegita. ³² Ginaulidine bada i'itadi'o, vehabadi iwalowalo mahalava na nigele teya yaiya iyabenedi na iyayemidiyei

yana walomahalavaone vehabadi. ³³ Na ebe yaiyadiwo yana walomahalavane hiyemidiyei tenem ainai hi'awa moiha ebeha Yaubada iya taudumwalu. ³⁴ Towahonane iya Yaubada ivetamalenama iya Yaubada yana walo iwalowalo mahalavaei, wuwuna Yaubada Alu'aluwana i'oiye mwau moiha. ³⁵ Badane Natunane ivelauwei eeta ginauli maudoina nimanai imwamwauwine, ³⁶ ta ebe yaiya iya iyemidiyei yawahina miyamiya vateyaina ilobai, na ebe yaiya iya ita'wata'wataei mata nigele yawahina miyamiya vateyaina iyalobai, na hesi Yaubada yana modi'ini ainai mata nigele iya'ovi.'

4

Yeisu yo Sameliya waihiuna yadi velaulobaloba

¹ Yeisu yana abiye bapitaisowena ana taumulitaone bagibagilidi ilolobaidine na Yoni ana taumulitaone nigele bagibagilidi. ² Na Yeisu nigele iya'abi'abiye bapitaiso, na ana taumulitaone hibom hipaipaihowaine. ³ Eeta Yeisu bada ihana-puiya'o ebeha Palisiwone bada Yeisu yana pai-howaone wasana hibenalena'o, ta Yudeya ilaugabaei habi wuyouyo Galili ainai.

⁴ Na yana hauga wuyouyo ainai, Sameliya dalavanaone ahi'ahipudiyena ilalaune, ⁵ ta Sameliya dalavana ehebo yehanaede Saika ainai ibwabwalenine. Saika ainaena bale'uwa mwalona Yakobo natuna Yosepa imomoheiwa nigele amwaha daodao. ⁶ Dalavane ainai ehebo we'aha eli imiyamiya, iya Yakobo ana eli'eli, na Yeisu ilau ta mahana ala'alapwahiyai

ibwabwalenine tupwanane ainai, na amnanane hiyababa ta imiya gabaai habi aiyawasi.

⁷ Hauga muhamuhana ainai na ehebo Sameliya waihiuna ibwabwalenine habi we'aha goi na Yeisu waihiunane i'ita ta ainai i'a'awanoine iwalo, 'Waihiu we'aha umohegau ta yanuma'.

⁸ Tenem hauganane ainai Yeisu ibom imiyamiya wuwuna ana taumulitaone bada hilao'o dalava mwala'ina ainai adi tamahina habi gimwala.

⁹ Tenem ainai waihiune iwawalone Yeisu ainai, iwalo, 'U'ita, owa Yudeya towahona na yau Sameliya waihiuna na hava wuwuna ta u'a'awa we'ahane aliguwai?' (Wuwuna Yudeya na Sameliya nigele hiya'awa heliheliyam.)

¹⁰ Eeta Yeisu iwawalone waihiune Sameliyaenane ainai iwalo, 'Ebe uhanapui Yaubada yana velaune alimwai yo hinage ebe uhanapuiya'o ebeha yau yaiya ilowoinanego na u'awanoiyegau ta we'aha yawahim vehabana yamohego'.

¹¹ Ainaena waihinane iwalo, 'Taubada nigele yam vedigolo na hinage we'aha eline idobi alili. Na havaena mata we'ahane umohegaune yawahi vehabana? ¹² Moiha owa tubudane Yakobo umwala'i gabaai? Yakobo iya we'aha eline teina ipapaihowaine ta mwalona natunaone yo yadi lagulaguwone we'ahanane yadi abanuma.'

¹³ Na Yeisu iwawalone waihiune ainai iwalo, 'Ebe yaiya teina we'ahane ainaena inuma mata gadona imaguniuyo, ¹⁴ na ebe yaiya teina we'ahane aliguwena inuma nigele howahowana mata gadonane iyamaguniuyo. Wuwuna ebe we'ahanane yamohei iya atenai ivebidala ta ebe yawahi miyamiya vateyaina ilobai ainaena.'

15 Na waihiune Yesu ainai iwalo, ‘Taubada, we'ahanane umohegau, ta ebe havena gadogune imagumaguni yo havena yawuyouyoma teina we'ahane ainai habi goiuyo’.

16 Na Yesu iwalo, ‘Ulau, mwanemne ulau-vaiyama’.

17 Na waihiune iwalo, ‘Yau nigele teya mwanegu’.

Yesu hinage iwalouyo, iwalo, ‘Neta walo moiha ebeha nigele teya mwanem, ¹⁸ na hesi owa mwanemwone adi bagibagili 5, na towahone utatawaholaine ta baidam ammiyamiane dalavai nigele mwanem moiha. Na hava uwawaloweine neta walo moiha.’

¹⁹ Tenem ainai waihiune Yesu yana walo iye-maiha ta iwalo, ‘Taubada bada yahanapuigo'o owa teya tauwalo mahalava. ²⁰ Eeta uwalo moiha aliguwai aiteya tupwa ainai Yaubada ana walovetuehae ilowoinaneine? Wuwuna ai tubumaiyaone aidiyena ta wau teina, Sameliya oyanane ainai atapwatapwalolone, na omiu Yudeyaone amwalo ebeha Yelusalem abatapwalolo moiha.’

²¹ Eeta Yesu waihiune yana walone iye-maiha iwalo, ‘Waihiu, yagu walone uyemidiyei wuwuna hauga ilalaoma ainai mata tomowao nigele howahowana Yaubada ainai hitapwalolo teina Sameliya oyanane ainai bo Yelusalem ainai. ²² Howahowana uhanapui ebeha omiu Sameliyaone nigele amyahanapui yaiya ainai amtapwatapwalolone, na ai Yudeyaone hesi ahanahanapui yaiya ainai atapwatapwalolone

wuwuna Taulivahine alimaiyena ibwabwalen-
 imane. ²³ Na hauga teina bada ibwalen-
 ima'o ta hiya Tamadane ana tautapwalolo moi-
 hadi ainai hitapwalolo ta yadi tapwalolone
 alu'aluwadi maudoina ainaena yo hinage walo-
 moiha ainaena. Yaubada tomowa teina dova
 ibehabehaedi. ²⁴ Yaubada iya alu'aluwa na
 yayyadiwo hiya ainai hitapwalolo, alu'aluwadi
 maudoina yo hinage walomoiha ainaena hitap-
 walolo.'

²⁵ Na waihiune Yesu ainai iwalo, 'Bada yahana-
 puiya'o ebeha howola mata Besinana towahona
 ilaoma, iya hiyoyogaeine Keliso, na ebe ilaoma
 iya hanapu maudoina mata iwalo mahalavae
 alidai'.

²⁶ Na Yesu waihiune ainai iwalo, 'Yau
 Besinanaede teina yawalowalowane'.

²⁷ Tenem hauganane ainai Yesu ana taumuli-
 taone hiwuyoma ta yadi taubadane hi'itane
 waihiu baidana hi'au'aubabada, ta aluwadine
 igagavaine, na hesi nigele teya yayiya iyawalo,
 'Hava nuwanuwam?' bo 'Hava wuwuna waihi-
 une baidam am'au'aubabadane?'

²⁸ Eeta waihiunane yana abagoi ilaugabai ta
 ilau dalavai ta tomowaone aidiyai iwawalone,
²⁹ iwalo, 'Amlaoma na towahonane am'ita, iya
 mumugagune maudoina vehabana aliguwai
 iwalo mahalavedi'o. Eeta teina iya Besinana
 towahona.' ³⁰ Ta tomowaone dalava mwala'ina
 ainaena hibwalenima ta Yesu ainai ilalaomane.
³¹ Hauganane ainai Yesu ana taumulitaone
 hiveve'imanai hiwalo, 'Tauve'ita, teina ai'aine
 u'ai'.

³² Ta yadi walone iyemaiha na iwalo, ‘Agu nigele amyahanapui.’

³³ Ta ana taumulitaone hibom hi'au'aubabada, hiwalo, ‘Nuwana yaiya ana ilawenama'o?’,

³⁴ Na Yeisu aidiyai iwalouyo na iwalo, ‘Agu wede neta agu tauvetamalene yana nuwatuwu ya'abigabaedi’. ³⁵ Na hinage aidiyai iwalo, ‘Yami walo ehebo imiyamiya ebeha wai'ena vehopali hi'ovi na abo laulau eli, na yawalo moiha alimiyai am'ita gwaipile na tanovine ana itane am'ita bada ai'aine ihuna'o ta ana lowoinane laulau eli ana hauga. ³⁶ Yaiyadiwo hiya hilaulau'eli adi maiha hilobai, na laulau'eline tomowa yawahidi miyamiya vateyaina vehabana. Eeta yaiyadiwo hiya hilalaupeliwa na yaiyadiwo hiya hilalau'eline hiyaliyaya ovi'ovi. ³⁷ Teina walone walo moiha ebeha towaho ehebo taulaupeli na towaho ehebo taulau'eli. ³⁸ Yau yaveta-malegomi laulau'eli vehabana ta tomowa amtanoidi. Tomowa tupwadi mwalona hilaupeli na hi'abiye masele na omiu amlau'eli.’

³⁹ Tenem dalavanane ainai Sameliyaone bagibagilidi Yeisu hiyemidiyei wuwuna waihiunane aidiyai iwalo mahalava iwalo, ‘Mumugagu maudoina iwalo mahalavaedi’.

⁴⁰ Eeta Sameliyaone hilaoma Yeisu ainai ta hi'awanoiyei ebeha baidadi himiyamiya ta Yeisu nemai ahubena bwau aidiyai imiyamiya. ⁴¹ Na hinage tomowa bagibagilidi Yeisu hiyemidiyei yana walone vehabana.

⁴² Na waihiunane ainai hiwalo, ‘Yam walone ainaena a'awa moiha'o, nigele ebeha yam walo a'ava vehabadi na hesi ai ibom yana walone

abenalena'o na ainaena ahanapui ili'ilimaniya'o ebeha iya Taulivahinaede taumiya bale'u maudoida vehabada'.

Yeisu ehebo tauloina natuna i'abiye namwanamwa

⁴³ Ahubena bwau hi'ovi ta Yeisu tenem tupwane ilaugabaei ta ilalaune Galili. ⁴⁴ Ta Yeisu yana aubabada tenem dova iwalo, 'Tauwalo mahalavaone nigele teya adi ve'ahihi ebe hibom yadi tupwai higuguguya'. ⁴⁵ Hauganane ibwaleni Galili ainai, Galiliwone hiyaliyaya yana bwalenine vehabana, wuwuna Buidi'wa guyauna Yelusalem ainai hilau ta Yeisu yana paihowa bada hi'itaya'o guyaune holanai ipapaihowaidine.

⁴⁶ Ta ainaena Yeisu iwuwuyone Kena dalavanane holanai neta Galili tupwanane ainai. Mwalona tupwanane ainai we'aha mohili ipaihowai ta iyemala wainine. Tenem ainai ehebo tauloina mwala'ina natuna towahona ilovala Kapaneum ainai. ⁴⁷ Hauganane ibenalei ebeha Yeisu tupwa Yudeyaena ilaoma ta Galili ainai imiyamiya, tauloinanane ilau na Yeisu ainai i'awanoi iwalo, 'Howahowana talau Kapaneum na natugu ilovala u'abiye namwanamwa, wuwuna muhamuhana na yana hauga i'ovi'.

⁴⁸ Na Yeisu towahonane ainai iwalo, 'Omiu alimiyena nigele teya towaho iya yemidiyegau na ebe yagu paihowa wahiwhiyalana ana ve'ive'ilala am'ita, abo amyemidiyegau'.

⁴⁹ Na tauloinane Yeisu ainai iwalo 'Bada, umwayamwayau ta talau mata dova ta natugune imwalowoi'.

⁵⁰ Na Yeisu iwalo, 'Uwuyouyo yam vadai ta natumne u'ita bada inamwanamwa'o'.

Na towahonane Yeisu yana walone iyemidiyei ta ilau gwaipileuyone. ⁵¹ Hauganane yana laugwaipilene ainai yana taupaihowaone ilobaidi ta wasa himomoheine, hiwalo, 'Natumwa bada ana lovala i'ovi'o'. ⁵² Ta aidiyai ipapanivilane mahana viha ainai natunane ana lovalane i'ovine. Na hiya hiwalo, 'Lavi mahana ala'alapwahiya ana ala'alawowoline isasawaline'.

⁵³ Ta tauloinawa inuwatuwui tenem hauganane ainai Yeisu iwalo, 'Natumne bada inamwanamwa'o'. Eeta towahonane yana huhuwone baidanao Yeisu hiyemidiyeine.

⁵⁴ Teina Yeisu yana paihowa wahiwahiyalana ana ve'ive'ilala bwauna hauganane Yudeyaena ilaoma ta Galili ainai ipaipaihowa.

5

Yeisu tauvalao i'abiye namwanamwadi

¹ Hauga teina tuluhanai Yudeyaone ehebo abanuwatuwu avivini hipaihowai Yelusalem ainai, eeta Yeisu ihahaene Yelusalem guyaune vehabana. ² Na Yelusalem ainai neta sipiwone yadi awa'edane ainai ehebo we'aha ni'uni'una imiyamiya. We'ahanane Yudeyaone alinadiyena hiwalo Bedesaida. Na tupwanane ainai vada aba'aiyawasi 5 hi'abidi ta himiyamiya we'ahane papalinali. ³ Na vadaone aidiyai tauvala bagibagilidi himiyamiya, taumehe gibugibu yo daladaladi yo tapitapiyadi na hiha'waha'wa we'ahane yana mwahali vehabana. ⁴ Wuwuna hauga maudoina Yaubada yana tausagenawasa

ilaolaoma na we'ahanane inu'unu'uvi na ebe yaiya tauvala teya imwayamwayau na idalahugu mugai mata ana lovalane i'ovi ainaena. ⁵ Na tauvalaone aidiyena ehebo towaho ilovalovalu neta bolimai 38. ⁶ Na Yeisu ibwaleni ta towahonane i'itane na hinage ihanapuiya'o ebeha bolimai bagibagilidi lovala ainai imiyamiya, eeta Yeisu towahonane ipanivilaei, iwalo, 'Nuwanuwam unamwanamwa?'

⁷ Na tauvalane iwalo, 'Taubada, nigele teya agu tauhagu ta teina we'ahane ainai imwau aituluwegau ebe we'ahane yana hauga mwahali. Hauga maudoina yatowoi ebeha yabom ya'aitulu na nigele howahowagu, vali tauvalao hilaoma ta hi'aitulu ta hinamwanamwa na yau bada agu itaede.'

⁸ Na Yeisu towahonane ainai iwalo, 'Utowolo na yam halabine u'avalai ta ulau'. ⁹ Tenem ainai towahone inamwanamwa ta yana halabine i'avalai ta ilalaune.

Tenem hauganane ainai tapwalolo ana ahubena. ¹⁰ Na Yudeyaone adi taumugaiwone towahonane hi'ita ta ainai hiwawalone, hiwalo, 'Hava wuwuna tapwalolo udi'wai na yam halabine u'ava'avalauheine?'

¹¹ Na yadi walone iyemaiha iwalo, 'Tawahone agu tau'abiye namwanamwane aliguwai iwalo, "Yam halabine u'avalai ta ulau" '.

¹² Na hinage hipanivilaei hiwalo, 'Aiteya towaho neta dova alimwai iwawalone?'

¹³ Eeta towahowa lovalaena inamwanamwawa nigele iyahanapui yaiya towaho. Wuwuna Yeisu bada ilao'o tomowa alodiyai ta nigele iya'ita lobai.

¹⁴ Hauga mulitai Yeisu towahonane ilolobaine vada tapwalolo mwala'ina holanai, ta ainai iwawalone iwalo, 'U'ita bada unamwanamwa'o, na havena hinage yababana upaipaihowai, mata dova ta ginauli yababa alilina ibwaleni alimwai'. ¹⁵ Na towahonane ilau ta Yudeyaone aidiyai iwalo mahalavane ebeha ana tau'abiye namwanamwane iya Yeisu.

¹⁶ Teina ainaena Yudeyaone Yeisu hive'alehaeine wuwuna paihowanane ahubena tapwalolo ainai ipaipaihowaine. ¹⁷ Tenem ainai Yeisu Yudeyaone aidiyai iwawalone iwalo, 'Tamagu ahubena maudoidi aidiyai ipaipaihowa ainaena yau hinage dova'. ¹⁸ Yudeyaone yana walone hibenalei ta hitowotowoi vedova na hi'oiye mwalowoi. Wuwuna tapwalolo ana lolina idi'wai yo hinage iwalo ebeha iya Yaubada Tamana moihana, yo ebeha Yaubada baidana hivetoyatoyawa.

Yaubada Natuna yana lolina

¹⁹ Yeisu tomowaone aidiyai iwalo, 'Yawalo moiha alimiyai, yau nigele howahowagu yabom paihowa hava yapaihowai. Na Tamagu yana paihowa, ya'itadi ta dova hinage yapaipaihowaidine. ²⁰ Tamagu ivelauwegau mwala'ina ainaena yana paihowa maudoidi ipaipaihowaidi ive'itagau, ta yana paihowa yapaihowaidi. Na mata aluwamiu higavai wuwuna paihowa mwala'i alilidi ive'ive'itagau. ²¹ Dova Tamagu taumwalowoiwone i'abiye towolodi ta yawahidine imohemohedine, yau hinage dova yawahi vauvauna yamohe

tomowa aidiyai, yaiyadiwo hiya ivesinuwaidi'o.
²² Nigele hinage teya Tamagu yana laina tomowa adi lauvetala vehabana, wuwuna lauvetala ana laina maudoina bada imohegau'o ta yabom yapaihowaidi. ²³ Eeta maudoimiu amve'ahihiyegau bada dova Tamagu amve'ave'ahihiyeine. Na yaiyadiwo hiya nigele hiyave'ahihiyegau, hiya hinage Tamagu tauvetamalegaumane nigele hiyave'ahihiyei.

²⁴ 'Yawalo moiha alimiyai ebe yaiyadiwo yagu walowone hibenaledi na iya ivetamalegaumane hiyemidiyei yawahi miyamiyavateyaina hilobai. Na ebe lauvetala ana hauga ainai omiu mata nigele laina amyalobai, wuwuna bada mwalowoi yana tupwa amlaugabaina'o ta amgeyo'awa'o yawahi vauvauna ainai. ²⁵ Na hinage yawalo moiha alimiyai ebeha hauga ilalaoma na bada teina ilaoma'o ta ebe taumwalowoiwo Yaubada Natuna alinana hibenalei, neta yau alinagu. Na ebe yaiyadiwo alinagu hibenalena'o yawahidi vauvauna hilobai. ²⁶ Tamagu iya yawahi moiha wuwuna, italam'o aliguwai na yau hinage yawahi wuwuna. ²⁷ Na hinage lauvetala ana laina imohegau'o ta yau yapaihowaidi wuwuna yau Tomowa Moihagu.

²⁸ 'Eena havena am'alu'aluwagavai teina ginauliwone vehabadi. Hauga ilalaoma ainai taumwalowoi maudoidi alinagune mata hibenalei, ²⁹ na magaiyena hibwalenima, ta hiya mumugadi namwanamwadi yawahi namwanamwana hilobai, na hiya mumugadi yababadi lauvetala hilobai. ³⁰ Yau nigele howahowagu yabom paihowa yapaihowaidi,

wuwuna yagu lolina lauvetala vehabana Yaubada ive'itagau'o, ainaena yagu lolina dumwaluna. Wuwuna yau nigele yatowotowoi na yagu nuwatuwu yabom yapaihowaidi, na hava dova iya ivetamalegaumane yana nuwatuwu yapaihowaidi.'

Yeisu ana tauwalo mahalavao

³¹ 'Ebe yabom vehabagu yawalo mahalava neta nigele walomahalava moiha. ³² Na hesi vali tomowa iya vehabagu bada iwalo mahalava'o ta yahanapuiya'o hava dova yana walomahalavane vehabagu neta walo moiha. ³³ Mwalona omiu tauyewasa tupwadi amvetamaledi towahonane Yoni ainai, ta iya walomoiha ainaena vehabagu iwawalone, ta alimiyai hiwalo mahalavane.'

³⁴ Hinage Yeisu aidiyai iwalo, 'Yau nigele tomowa yadi walomahalava vehabana yayanuwanuwatuwu, na vehabamiu yawalowalo mahalava Yoni yana aubabada vehabana, ta ebeha amnuwamasele ta livahi amlobai. ³⁵ Yoni dova lampa masemaselena, ta omiu mwalona hauga iu'iuna ainai nuwanuwamiu, ta yana maselene ainaena amyaliyaliyaya.

³⁶ 'Yoni yana walomahalavane vehabagu neta ginauli mwala'ina, na hesi ehebo ginauli mwala'i alilina imiyamiya, neta aba'itao teina Tamagu ainaena yapaipaihowaidine. Ebe paihowadine vehabadi amnuwatuwu ili'ilimani mata amnuwamasele ebeha Tamagu iya ivetamalegaumane. ³⁷ Na Tamagu hinage iya iwalo mahalavaegau, na omiu nigele teya

hauga alinanane amyabenalei bo maninane amya'ita. ³⁸ Na hinage yana walowone alimiyai nigele atemiyai hiyamiya. Wuwuna nigele amyayemidiyegau ebeha yau Yaubada ainaena yalalaomane. ³⁹ Hauga maudoina Buki Ve'ahihi amvahivahili na yami nuwatuwu ebeha howola mata yawahi miyamiya vateyaina amlobai, na nigele amyanuwamasele ebeha Buki Ve'ahihine iwalowalo mahalavaegau. ⁴⁰ Ainaena nigele nuwanuwamiu yawahi miyamiya vateyaina vebabana amlaoma aliguwai.

⁴¹ 'Yau nigele yayanuwanuwatuwu yabom agu walo vetuvehae vebabana tomowa aidiyena. ⁴² Na omiu bada yahanapuiya'o ebeha nigele teya Yaubada ana velau atemiyai iyamiyamiya. ⁴³ Am ita yau Tamagu yehanaena yalalaomane na nigele vebabagu amyayaliyaya, na ebe yaiya ibom yehanaena na ilaoma alimiyai, iya vebabana mata amyaliyaya. ⁴⁴ Omiu nuwanuwamiu tomowa aidiyena walo vetuvehae ambenalei, na hesi ami walo vetuvehae Yaubada ainaena nigele nuwanuwamiu. Eeta neta wuwuna nigele amyayemidi.

⁴⁵ 'Havena amnuwanuwatuwu ebeha yau mata yave'ewaigomiu Tamagu mehenai. Hesi Mosese mata howola abo ive'ewaigomiu. Yami nuwatuwu ebeha Mosese yana laugagayo ihaguigomiu, mata nigele. ⁴⁶ Na ebe omiu Mosese amyemidiyei moiha, yau hinage amyemidiyegau, wuwuna iya mwalona Buki Ve'ahihi ainai vebabagu iwalo mahalava ta ilelelene. ⁴⁷ Na yana walomahalavane nigele amyayemidiyei ainaena nigele howahowana yagu walone amyemidiyei.'

6

Yeisu boda mwala'ina iveve'aidine

¹ Yeisu Galili le'awanane imiyamiya, na le'awanane yehana bwauna neta Taibiliya. Ta Yeisu igelu na igegeyo'awane vali geyo'awai. ² Na hinage boda mwala'ina Yeisu himulimulitaei, wuwuna bada yana paihowa wahiwhiyalana tauvala aidiyai hi'itaya'o. ³ Eeta Yeisu ana taumulitaone baidanao hihae oyai ta hitalumiyahiwa. ⁴ Hauganane ainai bada hauga ilautebitebiniya'o ta Yudeyaone yadi Buidi'wa guyauna hipaihowai.

⁵ Eeta Yeisu i'ita gwaipile ta boda mwala'ina i'i'itadine hilaolaoma ainai. Ta Yeisu Pilipi ainai iwalo, 'Pilipi havaena mata ai'ai tagimwala ta teina tomowaone tave'aidine?' ⁶ Teina panivilane ainaena Yeisu Pilipi itotowoine, na bada ihanapuiya'o hava mata ipaihowai tomowaone vehabadi.

⁷ Eeta Pilipi Yeisu ainai iwawalone iwalo, 'Teina boda imwala'i alili, na ebe 200 kina ainaena beledi tagimwalai na taguyauwei aidiyai, mata nigele howahowana maudoidi hilautowo'.

⁸ Na hinage teya Yeisu ana taumulita Andulu, iya Saimoni Pita tahina ainai iwawalone, ⁹ iwalo, 'Ehebo gama teina yalobaiya'o ma'ana beledi nima ehe'ehebo na yama bwau ainai, na nuwana teina bodane nigele howahowadi'.

¹⁰ Ta Yeisu ana taumulitaone aidiyai iwalo, 'Tomowaone maudoidi aidiyai amwalo ta awahine ainai himiya'. Wuwuna tupwanane tenem i'awahi ta tomowa himimiyane ainai. Na

towatowaho hibom hivavahilidine ta adi bag-ibagili dova tausani 5. ¹¹ Na Yeisu belediwa ivaidi ta vehabadi i'awa yauwedo Yaubada ainai, na mulitai tomowaone himimiyane aidiyai higuguyauweine. Na hinage yamaone bwau dova aidiyai hipapaihowaine, ta maudoidi hi'ai ta howahowadi?

¹² Hi'ai i'ovi na Yeisu ana taumulitaone aidiyai iwalo, 'Beledi tupwatupwadine amtano'ahai. Havena teya tupwa amgabagabaei.' ¹³ Eeta beledi 5 ainaena tomowaone hi'a'aine, na taumulitaone tupwawa hitano'ahaidi ta boha 12 hi'oiye mwaudine.

¹⁴ Tenem hauganane ainai tomowaone Yeisu yana paihowa wahiwahiyalana ana ve'ive'ilala hi'ita ta hiwalo, "Moiha teina tauwalo mahalavanaede hiwalo yemidiyeiwa ebeha bale'uwai mata ilaoma". ¹⁵ Ta tenem ainai Yeisu tomowaone ihanapuidi ebeha muhamuhana na hi'abi avivini ta aidiyai ivetauwasawasa. Na Yeisu ibom nigele nuwanuwana eeta ibom ilau ta ihahaene oyai.

Yeisu yana lau ni'u ewanaena

¹⁶ I'imwa'imwa'auhi na ana taumulitaone hidobine Galili le'awanane ainai, ¹⁷ na yadi wagane ainai higelu ta ebeha higeyo'awauyo Kapeneum tupwanane ainai. Gabwai hiwohe-wohe ta iguguyou'o na Yeisu nigele aidiyai iyalaoma. ¹⁸ Hauganane ainai yaumai yo bagodu mwala'ina hilolobaine. ¹⁹ Na bada hiwohe ta muhamuhana amwaha daodaowai,

na Yeisu ni'une ewanaena ilaolaoma yadi wagane vahalinai hi'i'itane ta maudoidi himeheuhi. ²⁰ Eeta aidiyai iwalo, "Havena ammeheheuhi. Yau ta'i." ²¹ Eena taumulitaone hiwalo ta Yeisu igegelune wagai. Na wagane itaumwayaumwayau ta hidunahaene Kapeneum le'awanai.

Yeisu iya ai'ai moiha mayawahina

²² I'ahubenama ta vali geyo'awai Galili le'awanai ana taumiyao hihanapuiya'o hiya Yeisu ana taumulitao hibom waga higelui ta hilalaune, Yeisu nigele baidadi. ²³ Ahubenanane ainai Taibiliyaena waga tupwadi hilaoma ta tupwanane ainai Yeisu bodaowa belediyena iveve'aidiwa vahalinai hiluluwune. ²⁴ Ta tenem ainai tomowa maudoidi Yeisu mayana taumulitao hibeha ahayaidi, eeta higelu ta higegeyo'awane Kapeneum wagaena Yeisu habi behaeina.

²⁵ Hige'yo'awa ta hilobai na ainai hipanivila hiwalo, 'Bada, maivihana ulalaomane?'

²⁶ Na tomowaone aidiyai iwalo, 'Yawalo moiha alimiyai omiu nigele amyabehabehegau yagu paihowa wahiwhiyaladi adi ve'ive'ilala vehabadi, na hesi yami beha wuwuna neta belediwone am'aidi ta am'ai'i'i'wahine vehabana. ²⁷ Omiu havena ai'ai ovi'ovina vehabana ampaihowa na hesi ai'ai yawahi miyamiya vateyaina vehabana ampaihowa. Yau Tomowa Moihagu teina ai'ainane yamohemohegomiu, wuwuna Yaubada Tamagu iya ivesinuwaigau teina yana paihowane vehabana.'

²⁸ Na hiya ainai hiwawalone, hiwalo, ‘Hava mata aidiyena Yaubada yana paihowane apai-howaine?’

²⁹ Na Yeisu aidiyai iwawalone, iwalo, ‘Yaubada yana paihowa teina, ebeha amyemidiyegau yau Tomowa Moihagu ivetamalegaumane’.

³⁰ Ta ainai hiwalo, ‘Yede ve'ive'ilala upaihowai ta ebe ayemidiyego. ³¹ Mwalona dova tubu-maiyaone nu'ulu awawai na ai'ainane hi'ai'ai, yehanaede mana, dova Buki Ve'ahihi yana walo, ai'ai galewaena imohedi ta hi'a'aine. Eeta owa havaidova hinage yam ve'ive'ilala upaihowai, na a'ita.

³² Na Yeisu tomowaone aidiyai iwalo, ‘Yawalo moiha alimiyai neta Mosese iya nigele ai'ai galewaena iyamohegomi, na hesi Tamagu iya ai'ai moiha galewaena imohemohegomi.

³³ Na ai'ainane neta Yaubada ainaena iya bada ilaoma'o bale'uwai ta tomowa yawahidi imohemohedi.’

³⁴ Na hiya hinage Yeisu ainai hiwawalone, hiwalo, ‘Taubada teina ai'aine umohegai hauga maudoina’.

³⁵ Na Yeisu aidiyai iwalo, ‘Yau ai'ai yawahi vehabana ta ebe yaiya ilaoma aliguwai, mata nigele iyavahali, na hinage ebe yaiya iyemidiyegau mata nigele gadonane iyamaguni.

³⁶ Bada yawalo'o alimiyai ebeha am'itagau'o na hesi nigele amyayemidiyegau. ³⁷ Tomowaone hiya Tamagu imomohegaune mata hilaoma aliguwai na nigele mata yayasosomanedi.

³⁸ Wuwuna yau galewaena yalaoma nigele yabom yagu nuwatuwu habi paihowaina, na hesi

iya ivetamalegaumane yana nuwatuwuwena.
³⁹ Agu tauvetamalene yagu tomowa imohegau'o, na teina yana nuwatuwu ta ebeha havena teya aidiyena yavesavesawali, na hesi hauga yana aba'ovi ainai mwalowoiyena ya'abiye towolouyowedi. ⁴⁰ Teina Tamagu yana nuwatuwu dova, ebe yaiyadiwo hiya, yau natunane hi'itagau yo hinage hiyemidiyegau yawahi miyamiya vateyaina hilobai, na hauga yana aba'ovi ainai yau mwalowoiyena ya'abiye towolouyowedi.'

⁴¹ Tenem ainai Yudeyaone yana walone hibenalei ta hi'u'ulumiyaneine, wuwuna yana walone ainai iwalo, 'Yau ai'ainaede galewaena ya'a'aitulumane'. ⁴² Na hinage hiya hiwalo, 'Teina towahone Yosepa natuna, iya Yeisu, awa? Na tamanane yo hinanane tahanahanapuidi, na vedova ta iwalo ebeha iya galewaena i'a'aitulumane?'

⁴³ Na Yeisu aidiyai iwawalone, iwalo, 'Havena abom alimiyai am'ulu'ulumiyai vehabagu. ⁴⁴ Nigele howahowana yaiya ibom nuwanaena ilaoma aliguwai na hesi ebe yaiyadiwo hiya Tamagu iniulidi na aliguwai hilaoma, hiya hauga yana aba'ovi ainai mwalowoiyena ya'abiye towolouyowedi. ⁴⁵ Teina walone bada mwalona tauwalo mahalavao hileleya'o Buki Ve'ahihi ainai, hiwalo, 'Tomowa bagibagilidi adi ve'ita hilobai Yaubada ainaena, na ebe yaiyadiwo hiya Tamagu yana ve'ita hibenalei yo hihanapui hiya mata aliguwai hilaoma. ⁴⁶ Na omiu nigele teya alimiyena Tamadane iya'ita, bada yabom, wuwuna yau ainaena yalalaomane.

⁴⁷ Yawalo moiha alimiyai ebeha yaiyadiwo hiya hiyemidiyegau yawahi miyamiya vateyaina hilobai. ⁴⁸ Wuwuna yau yawahimiune ana.

⁴⁹ Mwalona nu'ula awawai tubumiyaone ai'ai yehanaede mana hi'ai'ai na hesi nigele yawahi miyamiya vateyaina ainaena hiyalobai na bada himwamwalowoine. ⁵⁰ Ta teina ai'aine galewaena i'a'aitulumane ebe yaiya i'ai mata nigele iyamwalowoi. ⁵¹ Yau yawahimiune

ana galewaena ya'a'aitulumane ta ebe yaiya ai'ainane i'ai yawahina miyamiya vateyaina ilobai, na ai'ainane yamohegomiu neta yau taugu, wuwuna taugune yatalamwei taumiya bale'u bagibagilimiu yawahimiu vehabana.'

⁵² Ta tenem ainaena Yudeyaone hivetuwuni na hibom hiveta'eta'e, hiwalo, 'Vedova ta teina towahone ebeha taunane imohegita ta'ai?'

⁵³ Eeta Yeisu aidiyai iwawalone, iwalo, 'Yawalo moiha alimiyai, yau Tomowa Moihagu, na ebe taugu nigele amya'ai yo hinage 'wahinagune nigele amyanuma, mata nigele yawahimiu amyalobai. ⁵⁴ Na ebe yaiya taugune i'ai

yo 'wahinagune inuma, yawahi miyamiya vateyaina ilobai, na hauga yana aba'ovi ainai mwalowoiyena ya'abiye towolouyowei. ⁵⁵ Na amnuwatuwu avivini ebeha taugune ai'ai moiha, na 'wahinagune abanuma moiha. ⁵⁶ Ainaena ebe yaiya iya taugune i'ai yo 'wahinagune

inuma iya aliguwai imiyamiya na yau hinage ainai yamiyamiya. ⁵⁷ Tamagu iya mayawahina ivetamalegauma ta iya hauga maudoina ainaena yawahigune yavaivaine. Yau hinage dova, ebe yaiya i'aigau mata yawahina aliguwena ilobai.

58 Teina ai'aine galewaena ilalaomane nigele dova ai'aiwa tubumiyaone hi'a'aiwa, balabala awawai wuwuna mwalona ai'aiwa hi'a'aine nigele ainaena yawahidi miyamiya vateyaina hiyalobai, na bada himwamwalowoine. Eeta teina ai'aine aliguwena ebe yaiya i'ai yawahi miyamiya vateyaina mata ilobai.' 59 Teina ginauliwone maudoina iwalo mahalavaedi hauganane ive'ive'ita vada tapwalolo holanai tupwa Kapaneum ainai.

Yawahida miyamiya vateyaina aubabadana vehabana

60 Ana taumulitaone bagibagilidi Yeisu yana walone teina hibenalei ta hibom aidiyai hiwalo, 'Teina walone ana benaline ivitai. Yaiya mata ibenaleine?'

61 Na Yeisu iya ihanapu mugaiyena'o ebeha teina walone vehabadi hi'ulu'ulumiyaine, ta aidiyai iwalo, 'Teina walone vehabana nuwamiune iyababa. 62 Yau Tomowa Moihagu mwalona galewaena yadobima na howola abo yawuyo. Na ebe yagu wuyone am'ita, mata amyemidiyegau? 63 Na Yaubada Alu'aluwana iya yawahimiu ana taumohe ta nigele howahowana na tomowa hibom yadi wahiyalaena. Yagu walo teina bada yamohegomiu'o, na aidiyena Yaubada Alu'aluwana ainaena yawahimiu imohegomiu.

64 Hesi tupwamiu nigele amyayemidiyegau.' Yeisu teina walowone iwalowedine, wuwuna ihanapu mugaiyena'o, yaiyadiwo hiya nigele hiyayemidiyei na hinage ihanapuiya'o yaiya ana tauhuhulane. 65 Na hinage aidiyai iwawalone, iwalo, 'Teina vehabana mwalona yawawalo

mugaine alimiyai, ebeha nigele howahowana na yaiya ibom ilaoma aliguwai na hesi yayyadiwo hiya Tamagu aidiyai italam’.

⁶⁶ Teina ainaena Yeisu ana taumulitaone bag-ibagilidi hita'wata'wataei ta hilalaugabaeine.

⁶⁷ Na hitau 12 a'ava hitutupwane, na Yeisu aidiyai iwawalone, iwalo, ‘Omiu hinage nuwanuwamiu na amlau, awa?’

⁶⁸ Eena Saimoni Pita iwawalone Yeisu ainai, iwalo, ‘Bada, yaiya ainai mata alaune? Wuwuna owa ubom yawahi miyamiya vateyaina ana walo alimwai imiyamiya. ⁶⁹ Na ai bada ayemidiyego'o yo ahanapuigo'o ebeha owa Besinana Ve'ave'ahihina Yaubada ainaena.’

⁷⁰ Na Yeisu iwalo, ‘Moiha, amtau 12 yavesin-uwaigomiu, na hesi ehebo alimiyena iya Tomodulele yana boda’. ⁷¹ (Yeisu teina iwalowalone Yudasava vehabana, iya Saimoni Isakaliyota natuna. Na Yudasavanane iya teya Yeisu ana taumulita na hesi howola abo iya ihuhulaei.)

7

Yeisu tahinao nigele hiyayemidi

¹ Mulita Yeisu Galili maudoina ainai itata'i'iline. Na hesi nigele nuwanuwana na Yudeya tupwanane ainai ita'i'ili, wuwuna Yudeyaone yadi tauloinao nuwanuwadi ebeha hi'oiye mwalowoi.

² Hauga tenem ainai Yudeyaone yadi Gwau guyauna ana hauga ilau tebitebiniya'o. ³ Eeta Yeisu tahinaone ainai hiwawalone, hiwalo, ‘Teina tupwane ulaugabaei na Yudeya ainai ulau ta ebe nemai amtau mulitaone yam paihowa hi'ita’.

⁴ Yo hinage ainai, hiwalo, ‘Uhanapui neta ebeha

nigele teya yaiya paihowa dawaniyena ainaena yehana iyamwalamwala'i, na ebe nuwanuwam na tomowaone maudoidi hihanapuigo, ubom uve'itauyowego tomowaone aidiyai'. ⁵ Tahinaone teina walone hiwawaloweine ainai wuwuna nigele hiyayemidiyei.

⁶ Ta tenem ainai iwawalone aidiyai, iwalo, 'Yagu hauga moihana nigele iyabwaleni na tenem tupwanane ainai yalau, na omiu hesi ilowoinanegomiu ta ainai amlau, ebe aiteya hauga nuwanuwamiu. ⁷ Wuwuna omiu nigele howahowana taumiya bale'uwone hive'alehaegomiu, na yau hesi hive'alehaegau wuwuna mumugadi yababadiyaone yawalowalo mahalavaedi. ⁸ Inamwanamwa omiu ambom amlau guyaune ainai. Yau mata nigele yayalaowa ainai, wuwuna nigele yagu hauga moiha iyabwaleni.' ⁹ Teina walone imohedi ta hilalaune na iya Galili ainai bada imiyamiya.

Yeisu yana paihowa Gwau guyauna ainai

¹⁰ Yeisu tahinaone hilaugabaei ta hilao'o guyaune ainai, na Yeisu tuluhadiyena ilaudawadawani ta tupwanane ainai ibwabwalehine, na nigele teya yaiya iyahanapui.

¹¹ Hauganane ainai Yudeyaone yadi tauloinao Yeisu hibehabehaei guyaune holanai na hi'au'aubabada, 'Haidova teina towahonane?'

¹² Ta tenem ainai tomowa bagibagilidi hibom aidiyai hi'ulu'ulumiya Yeisu vehabana, ta tupwadi hiwalo, 'Iya towaho namwanamwana'.

Na tupwadi hiwalo, 'Nigele! Iya towaho oya'oyamana.' ¹³ Na tomowa bagibagilidi

Yudeyaone yadi tauloinao himeheuhedi ta nigele yaiya teya iya'awa namwanamwa Yeisu vehabana.

¹⁴ Na bada guyau gamwagamwana ta Yeisu iluwu vada tapwalolo holanai ta yana ve'ita ivevetuwunine. ¹⁵ Eena Yudeyaone tenem ainai nuwadine ipwanopwano mwala'ina na hiwalo, 'Havanaena teina towahone yana hanapune ilolobaine? Iya nigele abase'ulu teya ainai iyaluwu.'

¹⁶ Na Yeisu iwawalone aidiyai, iwalo, 'Yau nigele yabom yagu nuwatuwuena na hesi agu tauvetamalene yana nuwatuwu ainaena yave'ive'itane. ¹⁷ Omiu hinage ebe nuwanuwamiu na Yaubada yana nuwatuwu ampaihowai, yagu ve'itane amhanapui ebeha Yaubada ainaena, na nigele yabom yagu nuwatuwu ainaena. ¹⁸ Hesi amnuwatuwu avivini ebe yaiya ibom yana nuwatuwuena ive'ive'ita iya ibom yehana vehabana ipaipaihowane. Na yau hesi nigele dova omiu, wuwuna yau nuwanuwagu na agu tauvetamalene yehanane ya'abiye mwala'i, eeta yana walone hidumwalu na hinamwanamwa. ¹⁹ Mosese yana laina imohemohegomiu maudoimiu amta'wata'wataei eeta nuwanuwamiu ebeha am'oiye mwalowoigau.'

²⁰ Ainaena tomowaone yana walone hiyemaiha na hiwalo, 'Vedova alu'aluwa yababana ulu'ulum i'abiye yauyaule, eeta neta dova uwalowalone? Na yaiya nuwanuwana ebeha i'oiye mwalowoigo?'

²¹ Eena Yeisu yadi walone iyemaiha na aidiyai iwalo, 'Nuwamiune ipwanopwano wuwuna ahubena Tapwalolo ainai towaho ya'abiye namwanamwa. ²² Na vedova omiu yami paihowa ahubena Tapwalolo ainai? Wuwuna Mosese yana loinaena natumiyaone towatowahodine taudiyai ve'ive'ilala amhapihapidi. (Na teina loinane nigele Mosese ainaena na hesi mwalona tubudaone mumugadiyaone aidiyena ilalao-maney.) ²³ Na amwa'amwahane towatowahodi aidiyai ampaipaihowai ahubena Tapwalolo ainai. Hava wuwuna ta amve'alehaegaune hauganane ahubena Tapwalolo ainai towahone ya'abiye namwanamwane? ²⁴ Havena walo vesivesinuwaena amve'ewa oya'oyamaegau na hesi mumugagu yo yagu walo amvinunu ili'ilimanidi.

Teina towahone ebeha Besinana towahona?

²⁵ Tenem ainai tupwadi Yelusalemaone hiwalo, 'Nuwana teina towahone iya nuwanuwadi na hi'oiye mwalowoi, awa? ²⁶ Na am'ita tomowaone ahi'ahipudiyai itowotowolo na i'au'aubabadane aidiyai, na nigele teya alinanane iyayemaiha. Nuwana ada taumugaiwone hi'awa moihae ebeha iya Besinana towahona, awa? ²⁷ Na tupwadi hiwalo, 'Maudoida bada tahanapuiya'o havaena ilalaomane. Na ebeha Besinana towahona mata yana abalaoma nigele teya yaiya iyahanapui.'

²⁸ Hauganane Yeisu howola ive'ive'ita vada tapwalolo holanai alinana mwala'ina ainaena iwawalone, 'Moiha amhanapuigau'o ebeha yau havaena yalalaomane? Na amnuwatuwu avivini

iya ivetamalegaumane ta yana loinaena yalalao-
mane. Nigele yau yagu lolina ainaena na
dalava teina ainai yalaoma, na agu tauvetama-
lene mumuganane inamwanamwa yo idumwalu,
na omiu hesi nigele amyahanapui iya yaiya.
²⁹ Na yau yahanapuiya'o, wuwuna iya ivetamale-
gauma ta ainaena yalalao mane.'

³⁰ Tenem ainai tomowaone hitowoi ta
ebeha hi'abi avivini, na hesi nigele teya yaiya
iya'abitowoi, wuwuna iya nigele yana hauga
iyabwaleni na imwalowoi. ³¹ Na hesi tomowa
bagibagilidi hiyemidiyei ta hiwalo, 'Moiha
teina Besinana towahona, nigele howahowana
na besinana teya ilaoma na yana paihowa
wahiwahiyalana imugaiyei'

*Yudeyaone yadi tauloinao nuwanuwadi na
ebeha Yeisu hi'abi avivini*

³² Tenem ainai tomowaone yadi walo himhim
Palisiwone hibenalei, ta hiya yo taupwaoliwone
mwalamwala'idi yadi tau'alehao hivetamaledi na
Yeisu ebeha hi'abi avivini.

³³ Eena Yeisu iwawalone, iwalo, 'Yau bada
hauga ubwa'ubwana ainai baidamiu na
hinage yawuyouyo agu tauvetamalene ainai.
³⁴ Na howola mata ambhaegau na nigele
mata amyalobaigau, na tupwanane ainai
yamiyamiyane omiu nigele howahowamiu na
ainai amlaowa.'

³⁵ Eeta Yudeyaone hibom aidiyai hiwalo,
'Havaidova ainai ebeha ilalau ta mata nigele
tayalobai? Ebeha ilalau hiya Yudeyaone
himiyamiya taumiya ganamuli yadi tupwa ainai
ta ive'itadi, awa? ³⁶ Teina yana walone vedova

ana nuwamasele? Wuwuna iwalo, “Howola abo ambehaegau na mata nigele amyaloabigau”, na hinage iwalo, “Tupwanane ainai yamiyamiane omiu nigele howahowamiu na ainai amlaowa”.’

We'aha mayawahina

³⁷ Guyau ana ahubena mwala'ina yana aba'ovi ainai, Yeisu ahi'ahipudiyai itowolo na alinana mwala'ina ainaena iyogayoga, iwalo, ‘Yaiya owa gadom imaguni ulaoma aliguwai ta unuma. ³⁸ Wuwuna Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalavaena, iwalo, “Agu tauyemidiwone atediyena dova we'aha mayawahina isagesagena”.’ ³⁹ Yeisu yana walone neta Alu'aluwa Ve'ahihi vehabana i'au'aubabadane wuwuna, Alu'aluwa Ve'ahihi mata tauyemidiwo atedi i'oiye mwaudi. Na hauga tenem ainai Alu'aluwa Ve'ahihi nigele iyaluwu tomowaone aidiyai, wuwuna Yeisu howola nigele iyayemala wasawasa.

Tomowa holadiyai wahei ibwaleni

⁴⁰ Yeisu yana walo tomowa bagibagilidi hibenalei, ta tupwadi hiwalo, ‘Moiha, teina towahone iya tauwalo mahalavanaede hiwalowaloweine’.

⁴¹ Na tupwadi hinage hiwalo, ‘Iya Besinana towahona’.

Na hinage tupwadi aidiyena hiwalo, ‘Ebeha Besinana moiha Galiliyena ilalaomane? ⁴² Nigele howahowana, wuwuna Buki Ve'ahihi bada ainai iwalo mahalava'o ebeha Besinana Deivida yana huhu ainaena ilalaoma ta Deivida yana dalavane Betelehem ainai mata Besinana itubui.’ ⁴³ Tenem ainai na waheine ibwabwalenine tomowaone ahi'ahipudiyai. ⁴⁴ Ta tupwadi nuwanuwadi

na Yeisu hi'abi avivini, na nigele teya yaiya iya'abitowoi.

Yudeyaone yadi tauloinaone nigele Yeisu hiyayemidiyei

⁴⁵ Eeta tau'alehao hiwuyo taupwaoli mwalamwala'idi yo Palisiwone aidiyai, na hipanivilaedi hiwalo, 'Hava wuwuna nigele amya'abi avivinine?'

⁴⁶ Na tau'alehaone yadi babadaone aidiyai hiwawalone hiwalo, 'Tenem towahone yana walone inamwanamwa alili. Nigele teya hinage yaiya dova.'

⁴⁷ Ta Palisiwone hiwalo, 'Mwali nuwamiune ivai, awa? ⁴⁸ Na amhanapui ebeha nigele teya yaiya tauloina nuwana Palisiwone alimaiyena Yeisu ayayemidiyei. ⁴⁹ Na hesi tomowa maudoidi Yeisu hiyemidiyei, wuwuna tomowaone nigele Mosese yana loinane ainai hiyanuwamasele, eeta Yaubada adi maiha yababana mata imohedi.'

⁵⁰ Ehebo hinage aidiyena tauloina yehanaede Nikodimo, iya mwalona boniyaiyena ilau ta Yeisu baidana hi'aubabadane, ana geluwone aidiyai iwawalone, ⁵¹ iwalo, 'Ita yada lolina tenem dova, ebeha havena taloiloina awa'awawa na hesi mugai towaho tapanivilaei na yana yababa hava abo ana lolina tamohei'.

⁵² Na babadaone Nikodimo hiwalo yagai, hiwalo, 'Nuwana owa hinage gama Galiliyena awa? Na Buki Ve'ahihi uvahili ta uhanapui ebeha nigele hinage teya tauwalo mahalava Galiliyena iyalaoma.'

[⁵³ Eeta maudoidi bada hilo'uhagwali na hiwuyo yadi dalavai.

8

Ehebo waihiu hilobai ipwanoli

¹ Yeisu Olive oyanane ainai ihae. ² Na malatomtomwai Yeisu ilau gwaipileuyoma vada tapwalolo mwala'ina holanai na tomowa maudoidi himiya gwaigwaipileyei na iya hinage italumiyahiwa ta iveve'itadine. ³ Na loina ana tauve'itao yo hinage Palisiwo waihiu ehebo hilauvaiyama, wuwuna iya hilobai ipwanoli eeta waihiunane tomowa ahi'ahipudiyai hivetowolo, ⁴ na Yeisu hiwalo auline, hiwalo, 'Tauve'ita, waihiu teina bada alobaiya'o ipwanoli. ⁵ Na ita yada loina Mosese ainaena ebe waihiu teina dova talobai, gaimaena tagohaye'i'iwahi ta imwalowoi. Na owa vedova yam nuwatuwu waihiu teina vehabana?' ⁶ Walo teina hi'a'ataine ebeha Yeisu yana walo pwano hilobai na hive'ewai.

Eeta Yeisu nigele teya yadi walone iyayemaiha na hesi imiyanobu na ipwagogo ta nimagigi-naena namonamowai ilaulaulele, ⁷ na hibom bada howola hipanipanivilaei. Eeta Yeisu itowolo ta iwalo aulidine iwalo, 'Ehe, ausala, ebe alimiyena nigele teya yaiya yana yababa, mata iya gaima utuwu mugaiyei waihiune tenem ainai'. ⁸ Eena hinage ipwagogo ta namonamowai ilaulauleleuyo.

⁹ Tenem ainai Yeisu yana walo hibenalei ta yadi pwanoliwo hinuwatuwuidi eeta ehebo ehebo ilaulau. Hiya Tautaubadao hilau mugai na maudoidi tuluhadiyena ta hitau bwau hitutupwane

Yeisu na waihiuwa ibom itowotowolo. ¹⁰ Yeisu itowolo ta waihiuwa iwalo auli, iwalo, ‘Towatowahowa havaidova hilao'o? Nigele teya iyatupwa ta iyave'ewaigo?’

¹¹ Na waihiuwa iwalo, ‘Taubada, nigele teya yaiya’.

Eena Yeisu iwalo, ‘Ehe, yau hinage mata nigele yayave'ewaigo. Ausala, ulau, na hesi havena upwanopwanoliuyo.’]

Yeisu iya tomowa yadi masele

¹² Yeisu aidiyai iwalouyo, iwalo, ‘Yau tomowa yadi masele, na ebe yaiya iya imulitaegau maselegu yawahina ainai ihinali, na mata nigele hinage guguyou ainai iyalaulau’.

¹³ Na Palisiwone Yeisu hiwalo auli hiwalo, ‘Owa ubom vehabam uwalowalo, ainaena nigele ayayemidiyego’.

¹⁴ Na Yeisu hinage iwalouyo aidiyai iwalo, ‘Moiha yabom vehabagu ya'au'aubabada na hesi hava dova yagu walomahalava, neta walo moiha, wuwuna tupwanane ainaena yalalaomane yo hinage mulitai abo ainai yawuyo yahanapuiya'o. Na hesi omiu tupwanane ainaena yalalaomane na hinage howola mata ainai yalau gwaipile nigele amyahanapui. ¹⁵ Na omiu yami ve'ewa, taumiya bale'u yadi nuwatuwuwena amve'eve'ewaigau na yau nigele teya yaiya yayave'eve'ewai. ¹⁶ Ebe tomowa yave'ewaidi, teina laina dumwadumwaluna, wuwuna laina teina nigele yau yagu laina na hesi Tamagu iya'ivetamalegaumane baidagu yama laina. ¹⁷ Na

hinage yada loinaone leleledi ainai hiwalo mahalava ebeha tauwalo mahalava hitau bwau yadi walo ehe'ehebona, neta walomahalava moiha. ¹⁸ Neta dova yau vehabagu yawalowalo na hinage Tamagu iya ivetamalegauma vehabagu iwawalo mahalavamane.'

¹⁹ Eena hipanivilaei, hiwalo, 'Haidova tamamne?'

Na Yeisu iwalo, 'Nigele amyahanapuigau ainaena Tamagu hinage nigele amyahanapui. Na omiu ebe amhanapuigau neta Tamagu amhanapui.' ²⁰ Yeisu yana ve'itao teina vada tapwalolo mwala'ina holanai ive'ive'itadi neta velau dedewaganane vahalinai na tenem ainai nigele teya yaiya Yeisu iya'abi avivini wuwuna yana hauga nigele iyalobai.

Tupwanane ainai yalalau omiu mata nigele ainai amyalaowa

²¹ Yeisu hinage aidiyai iwalo, 'Mata yalauvehu-lugomiu na omiu ambeha ahayaigau ta mayami mumuga yababa ammalowoi. Wuwuna tupwanane ainai yalalau omiu nigele howahowamiu amyalaowa.'

²² Eena Yudeyaone hibom aidiyai hiwalo, 'Yana walone hola ambenalei haugana iwalo, "Tupwanane ainai yalalau omiu nigele howahowamiu na ainai amlaowa". Yana walo teina ana nuwamasele ebeha ibom i'oiye mwalowoiuyo, awa?'

²³ Na Yeisu iwalo aulidi iwalo, 'Omiu duyaena amlalaomane na yau ewaena yalalaomane. Ana nuwamasele ebeha omiu bale'uwena na yau hesi nigele bale'uwena yayalaoma.

²⁴ Eena yawalo auligomiu ebeha mumuga

yababadi aidiyena mata ammwallowoi ebe nigele amyayemidiyegau, neta ainaena yawalo alimiyai ebeha ammwallowoi mayami mumuga yababa.'

²⁵ Eena hipanivilaei, 'Yaiya owa?'

Na hinage iwalo aulidi, iwalo, 'Teina dova mwalona yawalo mahalava alimiyai'. ²⁶ Ginauli bagibagilidi vebabamiu howahowana na yave'ewaigomiu, na hesi mata nigele wuwuna iya ivetamalegaune yana mumuga dumwaluna, eeta hava dova ainaena yabebenalediwa teina vebabadi taumiya bale'u alimiyai yawalo mahalavaedi.'

²⁷ Na yana walo Tamana vebabana nigele hiyanuwamasele. ²⁸ Ta Yeisu iwalo aulidi, iwalo, 'Howola mata yau Tomowa Moihagu am'abihinigau abo neta ainai amhanapuigau yaiya yau, ta amhanapui ebeha yau nigele yagu nuwatuwuwena yayapaihowa na hesi hava dova Tamagu ive'itagaune aidiyena ya'au'aubabadaedine. ²⁹ Na tauvetamalegaune nigele iyalaulaugabaigau na hesi baidagu apaipaihowa ta hauga maudoina yagu paihowa ainaena ya'abi'abiye yaliyaya.' ³⁰ Tenem ainai tomowa maudoidi Yeisu yana walo hibenaledi na ainai hiyemidi moiha.

Abelham yana huhuwo

³¹ Yudeyaowa Yeisu hiyemidiyeiwa iwalo aulidi, iwalo, 'Ebe yagu ve'ita ammulitaedi omiu agu taumulitao moiha. ³² Na ainaena hanapu moiha amlobai, na hanapunane ainaena livahi amlobai.'

³³ Na hibom Yeisu hiwalo auli hiwalo, ‘Ai Abelaham yana huhu, ainaena nigele teya yaiya yana lolina ainaena iyatau'auhigai. Na hava yam walo ana nuwamasele haugana uwalo, “Livahi amlobai”?’

³⁴ Yeisu iwalo, ‘Yawalo moiha alimiyai ebe yaiyadiwo mumugadi yababana, hibom yababanane ipaipaidi, yo yababa yana tupwa ainai himiyamiya. ³⁵ Wuwuna yana taupaihowa mohili mamaihana nigele yana huhuwone aidiyai iyamiya vateyai, na hesi towaho natuna huhu holanai imiya vateyai. ³⁶ Omiu hinage dova ebe Yaubada Natunane ilivahigomiu, mata teina ta'i ilivahigomiu moiha. ³⁷ Yahanapuigomiu'o ebeha omiu Abelaham yana huhuwo, na hesi amtowotowoi ebeha am'oiye mwalowoigau, wuwuna nigele yagu ve'ita atemiyai amyamwauwidi. ³⁸ Yau hava dova Tamagu ive'itagau teina alimiyai yawalowalowedine, na omiu hesi hava dova tamamiu ainaena ambebenalediwa hinage ampaipaihowaidine.’

³⁹ Ta Yeisu yana walo hiyemaiha hiwalo, ‘Ai tubumai Abelaham’.

Na hinage Yeisu iwalo, ‘Ebe omiu Abelaham tubunao moiha, mumuganane ammulitaedi. ⁴⁰ Na hesi omiu yami nuwatuwu vagadi ainaena ebeha amtowotowoi ta am'oiye mwalowoigau, yau Yaubada yana walo moihadi adi tauwalo mahalava. Na am'ita Abelaham mumugana nigele teya tenem dova. ⁴¹ Omiu tamamiu yana paihowa ammulimulitaedi.’

Na hibom hinage hiwalo, ‘Aee, ai nigele tama budabuda. Ai tamamai ehebo bada, Yaubada.’

⁴² Yeisu hinage aidiyai iwalo, ‘Ebe Yaubada ibom tamamiu moiha amvelauwegau wuwuna yau Yaubada ivetamalegauma ta tupwa teina ainai yalalaomane, yau nigele yabom yagu nuwatuwuwena yayalaoma na hesi iya ivevetamalegaumane yana nuwatuwu ainaena.

⁴³ Hava wuwuna yagu walo alimiyai nigele hiyamasele? Yahanapuiya'o wuwuna nigele yagu walomahalava amyabenale ili'ilimani.

⁴⁴ Yahanapuigomiu omiu Tomodulele natunao, ainaena nuwanuwamiu na tamamiu yana nuwatuwu ampaihowaidi. Wuwuna hauga yana abavetuwuni ilau ana higa wau ibom tau'oiye mwalowoi na nigele teya amwaha dumwaluna ainai iyamiyamiya. Hauga

maudoina oyamaena i'au'aubabada ta iya yana amwaha moihana eeta iya tau'oyamao tamadi.

⁴⁵ Na yau hesi walo moiha alimiyai yawalowalo mahalavaedi, na nigele amyemidiyegau.

⁴⁶ Vedova, howahowamiu alimiyena ehebo yaiya mumugagu yababadi iwalo mahalavaedi? Nuwana nigele howahowamiu awa? Na ebe walo moihaena ya'au'aubabada alimiyai, hava vehabana nigele amyayemidiyegaune?

⁴⁷ Wuwuna ebe yaiya iya Yaubada ainaena ilaoma, iya Yaubada yana walo ana taubenali ili'ilimani. Na omiu nuwana nigele Yaubada ainaena amyalaoma, neta wuwuna nigele Yaubada yana walowone amyabenaledine.’

⁴⁸ Tenem ainai Yudeyao yadi tautaubadaone Yeisu ainai hiwalo, ‘Yama walo mugai ainona

moiha bada imahalava'o, wuwuna awalo, owa ehebo tomowa Sameliya, na vi'avi'a alimwai imiyamiya'.

⁴⁹ Na Yeisu tautaubadaone iwalo aulidi iwalo, 'Yau yabom nigele teya vi'avi'a aliguwai, wuwuna Tamagu yave'ahihiyei moiha, na omiu hesi nigele amyave'ahihiyegau. ⁵⁰ Yau nigele yabom yehagu yaya'abi'abihini, na hesi ehebo Tauloina iya yehagu ana tau'abihini iya i'awa moihaegau. ⁵¹ Yawalo moiha alimiyai ebe yaiya yagu walo imulitaedi moiha iya mata nigele iyamwalowoi.'

⁵² Ta Yudeyaone Yeisu hiwalo auli, hiwalo, 'Ahanapuigo'o moiha ebeha vi'avi'a alimwai imiyamiya, wuwuna Abelaham ahanapuiya'o ebeha iya bada imwalowoi'o, na hinage tauwalo mahalava ahanapuidi ebeha bada himwalowoi'o, na uwalo ebe yaiya yam walo imulitaedi moiha mata nigele iyamwalowoi. ⁵³ Yaiya towaho yede owa? Tubumai Abelaham bada imwalowoi'o, ainaena havena utowotowoi ta ebeha umwala'i gabaedi. Na hinage tauwalo mahalavao bada himwalowoi'o, na yam nuwatuwu ebeha umwala'i gabaedi awa?'

⁵⁴ Eeta Yeisu aidiyai iwalo, 'Ebe yau yabom yawalo vetuvehaegau, agu walovetuvehaene neta ginauli awa'awawa, na Tamagu iya iwalowalo vetuvehaegaune, iya amwalo ebeha yami Yaubada. ⁵⁵ Omiu nigele Yaubada amyahanapui, na hesi yau yahanapuiya'o, ebe yawalo, "Nigele, yayahanapui", mata ya'oyama, dova omiu yami oyamaone. Na hesi yahanapuiya'o ta yana walo ya'awa abiyei. ⁵⁶ Na tubumiune Abelaham yana yaliyayane

ebeha yagu hauga i'ita ta bada i'itaya'o ainaena iyaliyaya mwala'ina.'

⁵⁷ Na Yudeyaone ainai hiwalo, 'Owa howola nigele ambolimai 50 uyalobai, na uwalo ebeha Abelaham u'itaya'o'.

⁵⁸ Na Yeisu iwalo aulidi iwalo, 'Yawalo moiha alimiyai, ebeha mulitai abo Abelaham itubui na yau bada yamiyamiya'. ⁵⁹ Eeta Yudeyaone gaima hivaidi ebeha hi'oiye mwalowoi, na Yeisu aidiyena i'aidawanedi na vada tapwaloloyena imamahalavane.

9

Yeisu ehebo mehena gibugibuna i'abiye namwanamwa

¹ Teya hauga ainai Yeisu ilaulau amwawai na towaho ehebo ilobai mamehegibugibuna na hilalabahine. ² Na ana taumulitaone hi'ita ta Yeisu hipanivilaei, hiwalo, 'Tauve'ita, yaiya yana yababa ainaena towaho teina mamehegibugibuna na hilalabahine, iya yana yababa bo tamana na hinana yadi yababa?'

³ Eeta Yeisu iwalo aulidi, iwalo, 'Nigele iya yana yababayena, nuwana tamana na hinana, na hesi mamehegibugibuna hilabahi ta ainaena Yaubada yana paihowa wahiwhiyalana tomowa maudoidi hi'ita towahone ainai. ⁴ Iya ivetamalegauma yana paihowa tapaihowaidi ahubenaena wuwuna ebe masigili ilaoma nigele teya yaiya howahowana na ipaihowa. ⁵ Eena yau hauganane bale'uwai yamiyamiya, yau bale'u ana masele.'

⁶ Walo teina iwalowedi i'ovi na bale'u ihowai na tobatoba ipapaihowaine, eena tobatobane ivai ta towahonane mehenane i'a'abidine, ⁷ na iwalo auli iwalo, 'Ulau ta Sailowam bwahinane ainai mehemne uuwa'. (Sailowam ana bui Vetamale.) Eeta ilau ta ihuhugune, na mehenane i'itanedine, ta ilau gwaipileuyone.

⁸ Na towahonane ana geluwo hi'ita na hiwalo, 'Teina nuwana iya tau'awa'awanoiwa?'

⁹ Na tupwadi hiwalo, 'Iya ainaede ta'i'.

Na tupwadi hiwalo, 'Nigele, teya towaho. Na hesi ana oleya bada dova'.

Na towahonane iwalo, 'Yau ainaede'.

¹⁰ Eeta hiwalo, 'Vedova yede ta mehemwone u'i'itanedine?'

¹¹ Na iwalo aulidi iwalo, 'Ehebo towaho yehanaede Yeisu, tobatoba ipaihowai na mehegu i'abidi, na aliguwai iwalo, "Ulau Sailowam bwahinane ainai mehem uuwa". Ainaena yalau ta mehegu yauwadi ta ya'i'itanedine.'

¹² Eena hipanivilaei, hiwalo, 'Haidova ainaede?'

Na towahonane iwalo, 'Nigele yayahanapui'.

Palisiwone nuwanuwadi ginauli teina hihanapui

¹³⁻¹⁴ Yeisu ahubena tapwalolo ainai towahonane mehena tobatobaena i'a'abiye namwanamwadine, neta wuwuna towahonane hilauvaiyama Palisiwone aidiyai. ¹⁵ Na Palisiwone taumehegibugibuwa hipanivilauyowei, hiwalo, 'Vedova ta mehemne u'i'itanedine?'

Eena iwalo aulidi iwalo, 'Yeisu tobatoba ipaihowaidi ta meheguwai i'abi'abiyedi na

we'aha ainaena yauuwane, ta meheguwone ya'i'itanedine'.

¹⁶ Na tupwadi Palisiwone hiwalo, 'Iya taupai-howainane nigele Yaubada ainaena, wuwuna ahubena tapwalolo yana lolina nigele iyamulitaei'.

Na tupwadi hinage hiwalo, 'Vedova ta tauyababa ve'ive'ilala wahiwahiyalana teina dova ipapaihowaidine? Nuwana nigele howahowana awa?' Tenem ainai wahei imahalava aidiyai.

¹⁷ Na hinage Palisiwone mehegibuginane hipanivilauyowei hiwalo, 'Na owa vedova yam nuwatuwu iya mehemne i'abiye maseledine vehabana?'

Na iwalo, 'Iya tauwalo mahalava ehebo'.

¹⁸ Na Yudeya babadaone nigele hiyayemidi ebeha towahonane mamehegibugibuna itutubuine na teina ta'i mehena i'itanedine. Eeta tamanawa yo hinanawa hiyogaedima, ¹⁹ ta hipanivilaedi hiwalo, 'Ebeha heda teina mehegibugibuna amlalabahine? Na vedova yede ta mehenaone i'itanedine?'

²⁰ Eena towahonane tamanawa yo hinawa Palisiwone aidiyai hiwalo, 'Ahanapuiya'o iya moiha natumai na hinage mehegibugibuna alalabahine, ²¹ na hesi nigele ayahanapui vedova ta mehenane i'itanedine, na hinage yaiya i'abiye namwanamwadine nigele ayahanapui. Ta hola ampanivilaei na ibom vehabana i'aubabada, wuwuna bada imwala'i'o.' ²² Tamana yo hinana walo teina hi'ataidi wuwuna yadi tau-taubadaone aidiyai himeheuhi. Wuwuna tau-

taubadaone yadi lolina himwauwidi ta ebe yaiya Yeisu i'awa Besinanaei iya vada tapwalolowena hisosomanaei. ²³ Teina wuwuna towahonane tamana yo hinana hiwalo, 'Ibom ampanivilaei wau bada imwala'i'o'.

²⁴ Eeta taumehegibugibuwa hiyogaeuyowei na hiwalo auli hiwalo, 'Havena Yeisu uno'ono'owei na Yaubada uno'owei wuwuna iya ililivahigone na neta towahone ahanapuiya'o iya towaho yababana.'

²⁵ Na iwalo, 'Nigele yayahanapui nuwana iya tauyababa bo nigele. Na neta bada yahanapuine ebeha meheguwone higitu na i'abiye namwanamwadine.'

²⁶ Na ainai hiwalo, 'Hava ipapaihowaine ta mehemwone u'i'itanedine?'

²⁷ Na iwalo, 'Bada yawalo auligomiu'o na nigele alinagu amyabenalei. Hava wuwuna nuwanuwamiu ebeha ambenaliuyoi, nuwana omiu ana taumulitao awa?'

²⁸ Tenem ainai hinahinabodai na hiwalo, 'Owa bada ana taumulitaede na ai Mosese ana taumulitao, ²⁹ wuwuna bada ahanapuiya'o ebeha Yaubada i'au'aubabada Mosese ainai, na towahone Yeisu nigele ayahanapui havaena ilalao mane'.

³⁰ Na towahowa aidiyai iwalo, 'Teina ginauli palipalina wuwuna towahonane mehegu i'abiye namwanamwadi na nigele amyahanapui ebeha havaena ilalao mane. ³¹ Na bada tahanapuiya'o Yaubada nigele tauyababa alinadi iyamulimulitaedi, na hesi ebe yaiya Yaubada ive'ahihiyeyi yo yana nuwatuwu ipaihowaidi, mata Yaubada towahonane alinana imulitaei. ³² Na bada

tahanapuiya'o mugai ta wau nigele teya yaiya tayabenablei ebeha taumehegibugibu iya'abiye namwanamwadi. ³³ Ebe towaho teina nigele Yaubada ainaena, mata nigele howahowana ve'ive'ilala teina dova iyapaihowaidi.'

³⁴ Ta Palisiwone taumehegibugibune hiwawalo auline hiwalo, 'Owa tauyababa yam hauga heda ainaena ta wau. Ta ebeha uve'itagai yaiya owa?' Eeta vada tapwalolowena hiheusili ta i'aitulu gabaedine.

³⁵ Na Yeisu towahowa wasana ibenablei ebeha vada tapwalolowena hiheusiliya'o, ta ibehaei na haugana ilobai iwalo auli iwalo, 'Yaubada yana Besinana towahona uyemidiyei awa?'

³⁶ Na towahowa iwalo, 'Taubada, yaiya iya ta ainai yayemidi?'

³⁷ Na Yeisu iwalo, 'Towahonane teina ta'i uvin-uvinunuine na baidam am'au'aubabadane'.

³⁸ Ta towahowa iwalo, 'Bada yayemidiyego'o', na italumiyahiwa ta ainai ipwapwagone.

³⁹ Na Yeisu iwalo, 'Yau bale'uwai bada yalaoma'o ta yaloinaegomiu, ta ebe yaiyadiwo mamehegibugibudi mata hi'itanedi, na yaiyadiwo mehedi hi'ita'itanedi mata higibu'.

⁴⁰ Ta Palisiwone Yeisu yana walo hibenablei na hiwalo, 'Vedova, ebeha ai hinage mehegibugibumai, awa?'

⁴¹ Na Yeisu iwalo aulidi iwalo, 'Ebe omiu mamehegibugibumiu mata nigele mumuga yababadi alimiyai hiyamiyamiya, na omiu amwalo, ai mehemei a'itanedi'o, ainaena mata yami mumuga yababadi himiya vateyai'.

10

Sipi adi abwalu walo vegevedina

¹ Yeisu hinage aidiyai iwalo, 'Yawalo moiha alimiyai ebe yaiya sipi adi abwalu amwahanaena nigele iyaluwu na vali tupwaena imwalaedi'wa, iya neta tau'aivavali na taulauwunu. ² Na ebe yaiya sipi yadi amwahaena iluwu iya adi tau'ita avivini moiha, ³ wuwuna yadi amwahane ana tau'ita avivini amwahanane mata iho'e ta sipi ana tau'ita avivinine iluwu na yana sipiwone yehadiyena iyogaedi ta alinana hibenalei na himulitaei ta himahalava maseleyai. ⁴ Maudoidi himahalava na adi tau'ita avivinine imugai na himulitaei wuwuna alinana hihanapuiya'o na himanahamwei. ⁵ Na sipiwone nigele howa-howana na vali towaho himulitaei, na hesi mata ainaena hidena, wuwuna alinanane nigele hiyahanapui na hinage nigele hiyamanahamwei.' ⁶ Walo vegevedi teina Yeisu iwalo mahalavaei aidiyai, na ginaulinane vehabana iwalo aulidi nigele iyamasele hibom aidiyai.

Yeisu iya tau'ita avivini sipi namwanamwana

⁷ Yeisu hinage iwalo aulidi iwalo, 'Yawalo moiha alimiyai, yau sipi yadi awa'eda. ⁸ Na mugamugaidi tau'ita aviviniwone hilaoma, hiya tau'aivavali na taulauwunu eeta sipiwone nigele alinadi hiyabenaledi. ⁹ Yau hesi sipiwone yadi awa'eda na ebe yaiya iya aliguwena iluwuma iya mata namwanamwa ilobai, wuwuna hauga bagibagilina hiluwuluwu yo himahamahalava na awahi namwanamwana hilobalobaidi, ¹⁰ na tau'aivavali yadi paihowa neta hilaoma

hi'aivavali yo hi'oiye mwalowoidi yo hinage hi'abiye yababadi, na yau yalaoma tomowa yawahidi namwanamwana mwaumwauna aliguwena hilobai.

¹¹ 'Na hinage aidiyai iwalo, 'Yau sipi adi tau'ita avivini namwanamwana wuwuna yawahigu yatalamwei ta yagu sipiwone vehabadi yamwalowoi. ¹² Na ebe yaiya nigele yana sipiwo na maiha vehabana i'ita'ita avivini, na ebe edewa manimaninina i'ita ilaolaoma sipiwone ilauvehuludi na idena. Na edewanane sipi tupwadi i'oiye mwalowoidi, yo meheuhiyena sipi maudoidi hitaubudebudeyanaedi. ¹³ Towahonane yana dena wuwuna wau maiha vehabana ipaipaihowa, na sipiwone iya nigele ainaena, eeta vehabadi nigele iyanuwanuwatuwu.

¹⁴ 'Yau sipi adi tau'ita avivini namwanamwana, wuwuna yagu sipiwone yahanapuidi na hiya hinage hihanapuigau. ¹⁵ Dova hinage Tamagu ihanapuigau na yau yahanapuiya'o. Ta yau yawahigu bada yatalamwena'o ta yagu sipiwone vehabadi yamwalowoi. ¹⁶ Tupwadi yagu sipiwone himiyamiya, neta hiya teina ta'i nigele yagu abwaluwai hiyamiyamiya, hiya sipiwone aliguwai yalauvaidima ta ebe alinagu hibenalei na hilaoma aliguwai, na ma'adi geluwo hiye-boda ehebo, na ebe adi tau'ita avivini ehebo ta'i. ¹⁷ Tamagu ivelauwegau moiha wuwuna yawahigu yatalamwei ta ebe yamwalowoi, na mulitai yawahigu yalobuyoi. ¹⁸ Nigele mata yaiya iyaloinaegau ta yamwalowoi. Yau ta'i yatalamwegau ta yamwalowoi, eena howahowagu

yawahigu yavaiuyoi. Wuwuna teina dova Tamagu yana nuwatuwu na hinage yana lolina aliguwai.’

¹⁹ Yeisu yana walo teina vehabadi Yudeyaone hibom aidiyai hiveta'eta'e mwala'ina, ta wahei aidiyai imahalava. ²⁰ Na tomowa bagibagilidi hiwalo, ‘Iya vi'avi'a ainai imiyamiya ainaena i'abiye buwane. Havena yana walo ambenabenedi.’

²¹ Na tupwadi hiwalo, ‘Teina nigele dova vi'avi'a yana walo, wuwuna vi'avi'a nigele howahowana towaho mehegibugibuna mehena i'abiye maseledi!’.

Yudeyaone Yeisu hita'wata'wataei

²² Bolibolimai haugana ainai na Yelusalem vada tapwalolo mwala'ina abiyemaselena hipaihowai. ²³ Eena Yeisu vada tapwalolo holanai ilowolowouhi, ehebo biliutuhi ainai neta tauwasawasa Solomoni yana biliutuhi. ²⁴ Tenem ainai Yudeyaone Yeisu hitowolo gwaigwaipileyei na hiwalo auline, ‘Owa hauga maudoina nuwamai u'oi'oiye pwanopwano na aiteya hauga ainai abo alimaiyai uwalo mahalava moiha ebeha owa Besinana towahona?’

²⁵ Na Yeisu aidiyai iwalo, ‘Bada alimiyai yawalo mahalava'o na hesi nigele amyayemidiyegau. Na hinage paihowadine Tamagu yehanaena yapapaihowaidine aidiyena bada hive'itagau'o, ²⁶ na bada ta'i nigele amyayemidiyegau, wuwuna omiu nigele yagu sipiwo. ²⁷ Na yau yagu sipiwone alinagu hibenabenalei, na hiya hinage yahanapuidi'o ta ainaena himulimulitaegau. ²⁸ Na yawahi miyamiya ateyaina yamohedi ta nigele

mata hiyamwalowoi, eeta nigele mata yaiya nimaguwena iya'waya'wayaidi. ²⁹ Hiya sipiwone Tamagu imohegau, ainaena nigele teya howa-howana na Tamagu nimanaena i'wayai, wuwuna iya ginauli maudoina imwala'i gabaedi. ³⁰ Yau na Tamagu ehebo ta'i.'

³¹ Eeta Yudeyaone hinage gaima hivaidi na ebeha Yeisu hitalai. ³² Na Yeisu i'itadi ta aidiyai iwalo, 'Paihowa bagibagilidi na namwanamwadi Tamagu ainaena bada yapaihowaidi'o alimiyai, na vedova ta am'awa yabayababaegaune, ta ebeha gaimaena amtalaigau'.

³³ Na Yudeyaone Yeisu yana walowa hiyamaiha, hiwalo, 'Nigele ebeha yam paihowa namwanamwadi vehabadi atalaigo, na hesi yam walo yaiyai vehabadi atalaigo, wuwuna owa towaho mohili na uwalo ebeha owa Yaubada'.

³⁴ Na Yeisu hinage aidiyai iwalo, 'Loina lelelelena yami Buki Ve'ahihi holanai iwalo, "Bada yawalo'o Ebeha omiu yaubadao". ³⁵ Na tahanapuiya'o ebeha yana walomahalava maudoina nigele oyama, na Buki Ve'ahihi tenemdova yana walomahalava ebeha hiya Yaubada yana walo imohedi'o i'awa yaubadaedi. ³⁶ Eeta hava wuwuna haugana yawalo, ebeha yau Yaubada Natuna, na yagu walone vehabana amnuwatuwu ebeha walo awawa. Na yau ihanapuigau ta ivetamalegauma bale'uwai yalaoma na yana paihowa yapaihowaidi. ³⁷ Eeta am nuwatuwui ebe yau Tamagu yana paihowa nigele yayapaihowaidi havena amyemiyemidiyegau.

³⁸ Na hesi ebe amnuwatuwui paihowadine

yapaipaihowaidi na nigele amyayemidiyegau, bada yede paihowadiyaone amyemidiyedi na tenem ainaena hi'abiye gwaipilegomiu na amhanapuigau ebeha yau Tamagu aliguwai imiyamiya na yau hinage ainai yamiyamiya.'
³⁹ Tenem ainai Yudeyaone hitowoi na ebeha hi'abi avivini ta nigele howahowadi, eeta Yeisu ilalaugabaidine.

⁴⁰ Ilaul Yolidani bwahi igeyo'awauyoi, neta Yoni yana aba'abiye bapitaiso mugai tupwanane ainai na tenemai imimiyane, ⁴¹ na tenem ainai tomowa bagibagilidi ainai hilaoma na hibom hiwalo, 'Yoni nigele teya paihowa wahiwahiyalana iyapaihowaidi, na hesi Yoni yana walomahalava towaho teina vehabana moihana imahalava'o'.
⁴² Eeta tupwanane ainai tomowa bagibagilidi Yeisu hiyemidiyei.

11

Lasalo mwalowoiyena itowolouyo

¹ Ehebo towaho lovalovalana yehanaede Lasalo. Lasalo iya Betani towahona na hinage nuhunao bwau, neta Meli na Malida baidana himiyamiya. ² Na Melinane iya howola mata Yeisu aena iyewoloidi yo vahunaena iba'ilidi.
³ Na haugana nuhudine Lasalo ilovala, na nuhunaone wasa hivetamalei Yeisu ainai hiwalo, 'Bada, am geluwo Lasalo ilovala'.

⁴ Ta Yeisu wasane ibenalei na iwalo, 'Lovala teina ainona ebeha Lasolo mata nigele yana hauga mwalowoi na hesi Yaubada yana wahiyala

tomowa maudoidi hi'ita na Yaubada hiwalo vetuvehaeyei na hinage Natuna hiwalo vetuvehaeyegau'. ⁵ Na Yeisu Malida yo tahinane na hinage nuhudine Lasalo ivelauwedi mwala'ina. ⁶ Ta hauganane wasa ibenalei ebeha Lasalo ilovala, eeta tupwanane ainai ahubena bwau imimiyauyone.

⁷ Ahubena bwau hi'ovi na ana taumulitao aidiyai iwalo, 'Teina ta'i tawuyo Yudeya'.

⁸ Na ana taumulitaone Yeisu ainai hiwalo, 'Bada, havena talaulau tupwanane ainai, wuwuna Yudeyaone howola ta'i nuwanuwadi ebeha gaimaena hitalaigo'.

⁹ Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Ahubena maudoina ainai neta malatmtomwena ana higa ilavilavi, na ebe yaiya ahubenaena ilau mata nigele iyalautupatupa wuwuna bale'u ana masele imiyamiya, ¹⁰ na hesi ebe masigili ainai ilau neta mata ibe'u, wuwuna nigele masele ainai iyamiyamiya.'

¹¹ Yana nuwatuwu teina iwalowedi i'ovi na iwalouyo iwalo, 'Ada gelune Lasalo bada i'eno i'iwahi'o ainaena talau na yavanoi'.

¹² Na ana taumulitaone hiwalo, 'Bada, unuwatuwui ebeha i'eno i'iwahi neta mata inamwanamwa'. ¹³ Na Yeisu yana walo ainona ebeha Lasalo bada imwalowoi'o, na hesi ana taumulitaone yadi nuwatuwu ebeha moiha i'eno i'iwahi'o vehabana iwalowalone.

¹⁴ Eeta Yeisu aidiyai iwalo mahalava moiha, iwalo, 'Lasalo bada imwalowoi'o, ¹⁵ na yayaliyaya wuwuna yana mwalowoine nigele ainai yayamiyamiya na ainaena yagu paihowa am'ita na amyemidiyegau. Inamwanamwa bada talau na ta'ita.'

¹⁶ Na Tomasi iya yehana himwauwi patubwau, i'apuhini na ana geluwo aidiyai iwalo, 'Badagi yada tauve'ita baidada talau na ebe imwalowoi ita hinage tamwalowoi'.

¹⁷ Haugana Yeisu ilaoma Betani vahalinai wasa ibenalei ebeha ahubena vehopali i'ovi'o aidiyai Lasalo himwauwiya'o magaiyai. ¹⁸ Betani na Yelusalem nigele amwaha daodao, ¹⁹ eeta Yudeyaone bagibagilidi mayadi atemuyamuya hilaoma ebeha Malida na Meli nuwadi tupwana hi'abiye namwanamwadi nuhudine vehabana. ²⁰ Na Malida wasa ibenalei ebeha Yeisu ilalaoma, eeta imahalava Yeisu habi lawenama, na tahi-nane Meli vadai imiyamiya.

²¹ Malida Yeisu ilobai na ainai iwalo, 'Bada, ebe owa mwalona teinai umiyamiya, nigele mata nuhugune iyamwalowoi. ²² Na yahanapuiya'o ebeha hauga teina ebe hava vehabana Yaubada ainai u'awanoi mata imohego ta'i.'

²³ Eeta Yeisu Malida ainai iwalo, 'Nuhumne mwalowoiyena mata itowolouyo'.

²⁴ Na waihiune iwalo, 'Ehe, yahanapuiya'o ebeha mulitai hauga yana aba'ovi ainai mwalowoiyena abo itowolouyo'.

²⁵ Na Yeisu iwalo, 'Yau towolouyo wuwuna yo hinage yawahi moiha. Ainaena ebe yaiya iyemidiyegau, na haugana imwalowoi mata yawahi miyamiya vateyaina ilobai. ²⁶ Na ebe yaiyadiwo hiya mayawahidi hiyemidiyegau mata nigele hiyamwalowoi. Na owa vedova? Yagu walo teina vehabana uyemidiyegau bo nigele?'

²⁷ Na Malida iwalo, ‘Bada, yayemidiyego ebeha owa Besibesinanam, Yaubada Natuna bale'uwai ulaoma’.

²⁸ Malida yana walo tuluhanai ilau gwaip-ile vadai na tahina Meli ainai iwalo dawani, iwalo, ‘Tauve'itawa bada ilaoma'o na ipanipnivilaego’. ²⁹ Haugana Meli ibenalei, itowolo mwayamwayau ta imamahalavane habi itana.

³⁰ Na Yeisu howola nigele iyalaoma dalavai, na hesi tupwanane ainai Malida ilobaiwa imiyamiya. ³¹ Na Yudeyaone hiya Meli baidanao vadai hidoudou, Meli yana lau hi'ita na yadi nuwatuwu ebeha ilalau magaiyai habi dou, ta tuluhanaena hilalaune.

³² Meli tupwanane ainai imahalava ta Yeisu i'ita, na mehenai ipwagogo aitulu na ainai iwalo, ‘Bada, ebe owa teinai umiyamiya mata nigele nuhugune iyamwalowoi’.

³³ Na tenem ainai Yeisu Meli yana dou i'ita na hinage Yudeyaone hiya baidanao hilaoma yadi dou hinage i'itadi na atena imuya, na nuwana iyababa mwala'ina. ³⁴ Na aidiyai ipanivila iwalo, ‘Havaidova ainai ana magaine?’

Na hiwalo, ‘Bada, ulaoma ta ave'itago’.

³⁵ Na Yeisu hinage idou.

³⁶ Na Yudeyaone Yeisu yana dou hi'ita, eeta hiwalo, ‘Moiha ana gelune ivelauwei mwala'ina’.

³⁷ Na tupwadi aidiyena hiwalo, ‘Yeisu iya tauwahiyala, na howahowana mehegibugibudi mehedi i'abiye maseledi awa? Na vedova ta nigele iyalaoma lavinai na ana gelune iyalauyeyawahaine ta havena imwalomwalowoi.’

³⁸ Yeisu mayana nuwayababa na ihae magai ainai, na magaine bada duluva ta ana awa'edane gaima mwala'ina ainaena hive'eno'auhine. ³⁹ Eena Yeisu boda aidiyai iwalo, 'Gaimane amvaivehulu'.

Na Malida iya taumwalowoiwa nuhunane iwalo, 'Bada, bada ibova'o, wuwuna ahubena vehopali bada hi'ovi'o ainai himwamwauwine'.

⁴⁰ Na Yeisu Malida ainai iwalo, 'Wau yawalo mahalava alimwai ebeha ebe uyemidiyegau mata Yaubada yana wahiyala abo u'ita'.

⁴¹ Eeta gaimane hivaivehulu na Yeisu i'ita hae na i'awanoi, iwalo, 'Tamagu yauwedo mwala'ina, wuwuna hauga maudoina alinagu ubenabenedi. ⁴² Na teina ya'awa'awanoine tomowa teina vehabadi ta ebe yam wahiyala hi'ita na hiyemidi moiha ebeha owa uvetamalegaumane.'

⁴³ Eeta yana awanoi tuluhanai alinana mwala'ina iyoga iwalo, 'Lasalo, umahalavama!'

⁴⁴ Na taumwalowoiwa ma'ana huma imamahalavamane, wuwuna nimana yo aena na hinage maninane ale'owena hihuma, eena boda iwalo aulidi, iwalo, 'Amlivahi vehulu na am'abigabaei ta ilau'.

Yudeyaone nuwanuwadi Yeisu hi'oiye mwalowoi

⁴⁵ Tenem ainai Yudeyaone Meli ana taubo'ewone Yeisu yana paihowa hi'ita, na bagibagilidi hiyemidiyei moiha, ⁴⁶ na hesi tupwadi nigele hiyayemidiyei, ta hilau gwaipile Palisiwone aidiyai hiwalo mahalava hava dova hi'itaya'o Yeisu ipapaihowaine.

⁴⁷ Ta Palisiwone na taupwaoliwo mayadi babadao maudoidi himiya ahaidi na hiwalo, 'Towahone hava ainai mata tapaihowai? Wuwuna paihowa wahiwahiyaladi ipaipaihowaidi. ⁴⁸ Na ebe nigele hava ainai tayapaihowai mata tomowa maudoidi ainai hiyemidi na Lomaone yadi lina imahalava ta yada vada tapwalolo na hinage yada boda maudoidi hi'abiye yababadi.'

⁴⁹ Na ehebo aidiyena yehanaede Kayapasi iya bolimai tenem ainai taupwaoli yadi taubada mwala'ina, ana geluwone iwalo aulidi iwalo, 'Omiu ta'i nuwapwanopwanomiu! ⁵⁰ Ainaena nigele amyanuwamasele ebeha ginauli namwanamwana alidai imahalava neta ehebo towaho imwalowoi tomowa maudoida vehabada. Na nigele ana ita namwanamwana ebe ita Yudeyaone yada boda hi'abiye yababa.'

⁵¹ Na Kayapasi walo teina i'a'ataidine nigele iya yana nuwatuwuwena, na hesi bolimai tenem ainai iya taupwaoli yadi taubada mwala'ina. Ainaena hauga tenem ainai iwalo mahalava howola abo Yeisu mata imwalowoi Yudeyaone bodadi vehabadi. ⁵² Na nigele ebeha Yudeyaone hiya vehabadi na hesi tupwa maudoidi aidiyai Yaubada yana tomowao ilaugogoidima ta hiveboda ehebo. ⁵³ Ahubenane tenem ainai tauloinaone yadi lina himwau na ebeha Yeisu hi'oiye mwalowoi.

⁵⁴ Tenem ainai Yeisu nigele Yudeyaone mehediya iyalowolowouhi, eeta ilaugabaidi ta ilau nu'ula papalinai ehebo dalava yehanaede

Ipileim ainai, na tenemai ma'ana taumulitao himiyamiya.

⁵⁵ Na hauganane ainai Yudeyaone yadi Buidi'wa guyauna ana hauga muhamuhana ta tomowa bagibagilidi yadi dalavaena hihae Yelusalem habi abiye maseledi abo mulitai Buidi'wa hipaihowai. ⁵⁶ Tenem ainai Yeisu hibehaei, na yadi behane ainai vada tapwalolo vahalinai hitowotowolo na hibom aidiyai hiwalo auliyoidi hiwalo, 'Vedova yami nuwatuwu? Moiha towahonane nigele mata iyalaoma guyau teina ainai awa?' ⁵⁷ Taupwaoliwo yadi babadao na hinage Palisiwone tomowa aidiyai hiloina neta ebe teya tupwa ainai Yeisu hilobai hiwalo mahalava mwayamwayau babadaone aidiyai ta Yeisu hi'abi avivini.

12

Yeisu ana yewoloi vehabana

¹ Ahubena 6 hiha'waha'wana na Buidi'wa guyauna hipaihowai, na Yeisu ilau Betani Lasalo yana dalavai, iya mwalona mwalowoiyena Yeisu i'abiye towolouyoine. ² Na nemai ai'ai hilauliga Yeisu vehabana, na Malida ilahuwa, ta Lasalo yo Yeisu mayana bodao himiyagogo ta hi'ai'ai. ³ Na Meli woloi dova oiwaga, ana maiha mwala'ina, ivai ta Yeisu aenai ihihiwaine. Mulitai abo Meli ipwagogo ta vahunaena Yeisu aena ibaba'ilidine. Na woloiwa panena mwala'ina ainaena vadane ilau'auhi.

⁴ Eena Yudasa Isakaliyota, ibom ehebo Yeisu ana taumulita yo hinage iya mata mulitai Yeisu i'alomagigiyei inuwanuwatuwu ta iwalo, ⁵ 'Hava

vehabana ta woloine nigele iyagimwalaeni ta ana maiha dova 300 kina iyavai ta tauwewelohe iyahaguidine?’⁶ Yudasa yana walo nigele teina walo moiha ebeha tauwewelohe vehabadi, na hesi ibom vehabana, wuwuna iya tau'aivavali ehebo, na hinage Yeisu mayana taumulitao yadi mane ana tau'ita avivini, na manenane ainaena i'ai'aivavali.

⁷ Eeta Yeisu iwalolau Yudasa ainai iwalo, ‘Badagi, havena waihiu teina u'ulu'ulumiyanei. Wuwuna hava teina aliguwai ipapaihowaine neta agu mwau magari vehabana.’⁸ Na tauwewelohe uwawalowedine hauga maudoina vahalimiwai mata himiyamiya, na yau hesi nigele hauga daodaona mata baidamiu tayamiyamiya.’

⁹ Ta Yudeya bodadi Yeisu wasana hibenalei ebeha Betani ainai imiyamiya, ta dalavanane ainai hilalaune. Yadi lau wuwuna ebeha nuwanuwadi Yeisu hi'ita, yo hinage Lasalo hi'ita, ibom mwalowoiyena Yeisu yana walowena i'abiye towolone.¹⁰⁻¹¹ Tenem ainai Lasalo hi'i'itane na Yudeya bagibagilidi yadi taumugaiwo yadi lolina hita'wata'wataedi na Yeisu ibom hiyemidiyei, eeta taupwaoli mwalamwala'idi hiloina toyawa ta ebeha Lasalo hi'oiye mwalowoi.

Yeisu yana luwu Yelusalem

¹² I'ahubena na boda mwala'ina hilaoma Buidi'wa guyauna ainai ta Yeisu wasana hibenalei ebeha ilalaoma Yelusalem.¹³ Eeta luwuluwu hivaidi ta himahalava habi lauvaina na hiwuiwui alinadi mwala'ina hiwalo: ‘Hosana!

Ano'owego Bada!

Yaubada yehanaena ulaoma

uvetauloina mwala'ina Isileli alimaiyai.'

¹⁴ Na Yeisu lagulagu yehana ase ainai igelu ta ilaulau, dova mwalo Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalava iwalo:

¹⁵ 'Saiyoni dalava didigana tomowamiu havena amhememeheuhi.

Teina hauga yami tauwasawasa bada ilu-luwuwa alimiyai,

lagulagu ase yauyaubona ainai igelu.'

¹⁶ Hauganane tenem ainai ana taumulitao nigele walone vehabana hiyanuwamasele, na hesi Yeisu yana towolouyo wasawasana abo nuwadiyena ihae neta Buki Ve'ahihi hilelelelewa ainona imamahalavane.

¹⁷ Eena tupwadi mwalona mehediya Yeisu Lasalo magaiyena iyogaei na mwalowoiyena itowolouyo, bada hilao'o adi geluwo aidiyai, ta wasanane hiwalo mahalavaei amwaha dao-daowai. ¹⁸ Tenem ainai Yudeya bagibagilidi

Yeisu yana paihowa wahiwhiyalana wasana hibenalei, Eeta hilaoma habi itana. ¹⁹ Eeta Palisiwone hibom aidiyai hiwalo, 'Am'ita, yada wahiuala bada i'ovi'o, wuwuna tomowa maudoidi Yeisu yana boda aidiyai hilaulau'.

Tupwadi Gilisi nuwanuwadi na Yeisu hi'ita

²⁰ Guyaune ainai tupwadi Gilisiwone ahi'ahipudiyai himiyamiya na hiya habi tapwalolo ta hihae Yelusalem Buidi'wane guyauna ainai. ²¹ Na taumiya Gilisi mayadi panivila hilau Pilipi ainai. Na Pilipi iya Bedesaida towahona, neta Galili tupwanai. Eeta hilau

hipanivilaei ebe Yeisu hi'ita. ²² Na Pilipi ilau ta Andulu ainai iwalo mahalava ta hitau bwau Yeisu ainai hilaoma ta taumiya Gilisi yadi nuwatuwu hiwawalo mahalavaeine.

²³ Ta Yeisu Gilisiwone yadi walo iyemaiha iwalo, 'Hauga bada imahalava'o na Tomowa Moihagu yagu wasawasa yalobai. ²⁴ Yawalo moiha alimiyai, ebe patu bale'u ainai ta'umai, mulitai bale'u holanai ipwaha, na holanaena mata i'ini yo i'aino namwanamwa yo mwala'idi. ²⁵ Omiu dova hinage patu ebe yawahimiu amnuwawidi mata amvetaudawanidi na ebe yawahimiu amtalamwedi, hauga ilalaoma ainai yawahi miyamiya vateyaina mata amlobai. ²⁶ Ainaena ebe yaiya nuwanuwana na aliguwai ivetaupaihowa, mugai imulitaegau, yo hinage ebe yaiya vebabagu ive-tau paihowa Tamagu i'awa namwanamwaei.'

Yeisu yana mwalowoi vebabana iwalo mahalava

²⁷ 'Hauga teina ainai nuwagu ivitai mwala'ina, ta vedova mata yagu awa'awanoine? Ta vitai teina ainai Tamagu ivaivehulugau. Nuwana havena tenem dova ya'awa'awanoi, wuwuna vitai teina iya vebabana yalalaomane. ²⁸ Na hesi ya'awanoi na Tamagu ainai yawalo, 'Tamagu, yeham u'abihini!'

Eena ehebo alina galewaena hibenalei, iwalo, 'Yehagu bada ya'abihiniya'o na mulitai abo ya'abihiniyoi'. ²⁹ Na bodaone tenem ainai hitowotowolo, alinane hibenalei ta hiwalo, 'Tutu idagudagugune'.

Tupwadi hiwalo, 'Nigele, tausagenawasa hesi ainai i'au'aubabadane'.

³⁰ Mulitai Yeisu aidiyai iwalo, ‘Alinane ambebenaleine nigele yau vhabagu na hesi omiu vhabamiu. ³¹ Hauga teina bada imahalava'o yo tauyababa bale'uwai himiyamiya Yaubada iloinaedi, yo hinage bale'u teina ana tauloina Tomodulele mata igabaei aituluwei. ³² Na yau bale'uwena hi'abihinigau aiwa ainai, ta tomowa maudoidi yaniulidima aliguwai.’ ³³ Eeta tenem dova Yeisu ive'itadi, vedova yana mwalowoi.

³⁴ Bodaone yana walo hibenalei ta hiyemaiha, hiwalo, ‘Yama Buki Ve'ahihi iwalo mahalava ebeha Yaubada yana Besinana miyamiya vateyaina, na vedova ta uwalo mata Towahonane hi'abihini? Yaiya teina Towaho?’

³⁵ Yeisu iwalo, ‘Hauga ubwa'ubwana ainai masele alimiyai imiyamiya ta teina hauga masele amlau. Wuwuna ebe yaiya guguyou ainai ilau mata nigele amwaha iya'ita lobai. ³⁶ Teina haugane masele alimiyai imiyamiya, ta maselene amyemidiyei, omiu masele natunao.’ Yeisu yana walo teina i'ataidi na ilaugabaidi ta aidiyena i'a'aidawanine.

³⁷ Yeisu bada ve'ive'ilala bahudi ive'itadi'o na bada ta'i nigele hiyayemidi. ³⁸ Ainaena dova tauwalo mahalava Aisaya mwalona Buki Ve'ahihi ainai iwawaloweiwa, iyemala moiha'o, haugana iwalo:

“Bada, wasanane awalo mahalavaena'o, na nigele teya yaiya iyayemidiyei? Yam wahiyala bada hi'itaya'o na nigele hiyayemidi.”

³⁹ Na hibom nigele hiyayemidi wuwuna Aisaya hinage Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalava,

iwalo:

⁴⁰ ‘Yaubada bada mehedi i'abiye gibudi'o,
 yo hinage yadi nuwatuwu i'abi auhidi'o,
 Eeta nigele howahowana ta mehediya
 hi'itadi,
 na nigele howahowadi yadi nuwatuwu
 ainaena hanapu hivai,
 na nigele howahowadi hi'ita gwaipilema
 aliguwai
 ta ebe ya'abiye namwanamwadi.’

⁴¹ Aisaya walo i'ataidi wuwuna Besinana yana wasawasa i'ita mugaiyedi'o, eeta vehabana iwalo mahalavaedi.

⁴² Tenem ainai Yudeyaone adi taumugaiwo tupwana bagibagilidi Yeisu hiyemidiyei, na nigele hiyawalo mahalava, wuwuna Palisiwone himeheuhedi, mata dova vada tapwalolowena hivaivehuludi. ⁴³ Hiya nuwanuwadi hino'owedi ainaena Yaubada nigele nuwadi.

⁴⁴ Yeisu boda aidiyai iwalo mahalava iwalo, ‘Ebe yaiyadiwo omiu amyemidiyegau, agu tauvetamale hinage amyemidiyei. ⁴⁵ Na yaiyadiwo omiu am'itagau'o, agu tauvetamalene bada am'itaya'o. ⁴⁶ Yau maseleyede teina yalaoma bale'uwai ta ebe yaiyadiwo amyemidiyegau nigele hinage guguyou ainai amyamiya.

⁴⁷ ‘Na ebe yaiya alinagu ibenalei na nigele iyamulitaedi, nigele mata yababa vehabana yay-alauvetalaei. Wuwuna yau yalaoma nigele habi lauvetala na hesi tomowa habi livahidi. ⁴⁸ Eeta ebe yaiya owa uta'wata'wataegau yo hinage yagu walo uta'wata'wataedi, hauga yana aba'ovi ainai

lolina ulobai, nigele aliguwena na hesi yagu walowo aidiyena mata ulobai. ⁴⁹ Wuwuna walowone nigele yagu nuwatuwuwena, na hesi agu tauvetamalene hava dova ivenuwamwauwe-gauwa yawalo mahalava alimiyai. ⁵⁰ Na yana venuwamwau yahanapuiya'o yawahi miyamiya vateyaina ainai imiyamiya. Ainaena hava Tam-
agu yana venuwamwau aliguwai teina dova yawalowalowedine.'

13

Yeisu ana taumulitao aedi iuwadi

¹ Bada hauga iu'iuna na Buidi'wa guyauna ana ahubena ebe hipaihowai, ta Yeisu ihanapuiya'o bada yana hauga imamahalava na bale'u teina ilaugabaei na iwuyo Tamana ainai. Hesi Yeisu yana bodao i'atemuyamuyaedi mwala'ina, hauga yana abavetuwuni ta ilaoma yana aba'ovi.

² Na Tomodulele bada Yudasa ainai iluwu'o ta ivenuwamwauwena'o ebeha Yeisu ihuhulaei. Yudasa iya Saimoni Isakaliyota natuna. Eeta yadi ai ainai ³ Yeisu bada ihanapuiya'o ebeha Yaubada ginauli maudoidi imohena'o ta ibom iloina, yo hinage ihanapuiya'o iya Yaubada ainaena ilaoma yo hinage mata Yaubada ainai ilau gwaipile. ⁴ Ainaena yadi aba'aiyena Yeisu itowolo ta ana luwuluwu ivai vehuludi na tawelo ivai ta ilau tulituliyei. ⁵ Na bwahi ihiwai gaeba mwala'ina ainai na ivetuwuni ta ana taumulitao aedi iuwadi na mulitai tawelowa ilalau tulituliyeiwa ainaena aedi iba'ilidi.

⁶ Na haugana Yeisu ilaoma Saimoni Pita ainai, Pita iwalo, 'Bada, havena aegu uwuwawuwadi'.

⁷ Na Yeisu iwalo, ‘Nigele uyahanapui hava wau yapaipaihowaidi alimwai na hesi howola abo uhanapuidi’.

⁸ Na Pita Yeisu ainai iwalo, ‘Havena hinage teya hauga aegu uuwauwadi.’

Eena Yeisu Pita yana walo iyemaiha, iwalo, ‘Ebe nigele aem yayauwadi owa nigele augelu’.

⁹ Eeta Saimoni Pita italam, iwalo, ‘Bada, ausala. Na hesi havena ae'a'avagu, na nimagu yo vahugu uwuwadi’.

¹⁰ Na Yeisu iwalo, ‘Ebe yaiyadiwo omiu bada amhugu'o, howahowana ae'a'avamiu am'uwadi na ainaena taumi maudoina imasele. Bada omiu ammasele'o, na hesi nigele maudoimiu.’

¹¹ Yeisu bada ihanapu mugaiyena'o yaiya iya howola abo ihuhulaei, eeta iwalo, ‘Nigele maudoimiu amyamasele’.

¹² Eeta aedi iuwadi'o ta ana luwuluwu ili'wauyoi ta imiyauyo na aidiyai i'aubabada, iwalo, ‘Amhanapuiya'o hava yapaipaihowaine alimiyai? ¹³ Omiu amyogaigau'o ebeha yau

Tauve'ita, na hinage yami Bada, ta neta walo moiha. ¹⁴ Yau yami Bada yo hinage

Tauve'ita na bada aemi yawwadi'o, ainaena omiu amve'ao'aonaegau ta hinage ami geluwo aedi amuwadi, ¹⁵ dova hava teina yave'ive'itaedi alimiyai amve'ao'aonaedi ta ampaihowaidi ami geluwo aidiyai. ¹⁶ Na yawalo moiha

alimiyai mata nigele teya taupaihowa yana taubada iyadi'wai, yo nigele mata teya tauyewasa ana tauvetamale iyataudi'wai.

¹⁷ Ainaena ve'itao teina amhanahanapuidi na

ebe ampaipaihowaidi mata awanamwanamwa amlobaidi.

¹⁸ ‘Ginauli teina nigele ebeha maudoimiu vhabamiu yayawalowalo, na hesi hiya yavesinuwaedi'o vhabadi yawalowalone, na Buki Ve'ahihi yana walomahalava teya towaho vhabana iwalo:

“Towaho teina iya ai'ai yamohei, itaugwaipile ta ive'alehaegau.”

¹⁹ ‘Ginaulidine teina alimiyai yawalo mahalavaedi'o mulitai abo himahalava, ta ebe hau-gana himahalava amyemidiyegau ta'i. ²⁰ ‘Moiha, mulitai abo yavetamalegomiu boda aidiyai na ebe yaiya i'abiye yaliyayagomiu, neta yau i'abiye yaliyayagau na ebe yaiya i'abiye yaliyayagau agu tauvetamalene i'abiye yaliyaya.’

Yeisu ana huhula vhabana iwalo mahalava

²¹ Yeisu ginauliwone teina iwalowedi'o ta nuwana ivitai mwala'ina, eeta ana taumulitao aidiyai iwalo mahalava iwalo, ‘Yawalo moiha alimiyai ehebo alimiyena mata ihuhulaegau’.

²² Na ana taumulitao maudoidi hibom hivinuvinunuyoidi, ta nuwadi ipwanopwano mwala'ina. Wuwuna yana walo ana maselene nigele hiyahanapui. ²³ Na ehebo ana taumulita, ibom Yeisu ana gelu moiha iduivahali Yeisu ainai, ²⁴ na Saimoni Pita nimanaena iwalo, ‘Upanivilaei yaiya vhabana iwalowalone’.

²⁵ Eeta iduivahali ili'ilimani Yeisu ainai na talinani iwalohimhim, iwalo, ‘Bada, yaiya vhabana uwalowalone?’

²⁶ Ta Yeisu iwalo auli, iwalo, ‘Mata beledi yatomwahi ta yayebuta na yamohei, iya neta towahonaede’. Eeta Yeisu beledine iu'iuna ivai ta

iyebuta ta Yudasa imomoheine, Yudasa iya Sai-
moni Isakaliyota natuna. ²⁷ Hauganane Yudasa
beledi ivai Tomodulele iluwu ainai.

Ta Yeisu Yudasa iwalo auli, 'Umwayamwayau
ta yam nuwatuwu upaihowai.' ²⁸ Na hiya Yeisu
baidanao hi'a'aine nigele teya yaiya aidiyena
iyahanapui hava Yeisu vehabana iwalowalone.
²⁹ Yudasa iya yadi mane ana tau'ita'ita avivini,
eeta yadi nuwatuwu ebeha Yeisu iwalo auli ta
Yudasa ilalau yadi guyau pwalawana iyemai-
hadi, bo ilalau tupwana mane tauwewelohe
imohedi. ³⁰ Eeta Yudasa belediwa i'ai, na
mwayamwayauwena imahalava maseleyai. Neta
bada imasigili'o.

Loina vauvauna Yeisu ainaena

³¹ Yudasa bada ilaugabaidi'o, na Yeisu iwalo
aulidi, iwalo, 'Yagu hauga bada imahalava'o
na mata yau Tomowa Moihagu yagu wasawasa
imahalava yo Yaubada yana wasawasa hinage
yayemahalava. ³² Na ebe aliguwena Yaubada
yana wasawasa i'abiye mahalava, yau hinage
Natuna mata i'abiye wasawasaegau ta yagu wa-
sawasane i'abiye mahalava mwayamwayauwei.

³³ 'Natuguwao, hauga iu'iu alilina ainai
yau baidamiu, na mulitai ambegaegau, dova
mwalona Yudeyaone aidiyai yawalo mahalava'o,
yawalo, tupwanane ainai yalaulaune omiu nigele
howahowamiu na ainai amlaowa.

³⁴ 'Ainaena omiu hinage teina hauga loina vau-
vauna yamohegomiu, neta atemiyena amvelau
ehebo ehebo ainai, dova yau yavevelauwegomi-
une, ³⁵ ta yami velau ainaena tomowa bodadi
hihanapui ebeha omiu agu taumulitao.'

Pita yana uvala Yesu iwalo mahalavaei

³⁶ Ainaena Saimoni Pita Yesu ipanivilaei, iwalo, ‘Bada, havaidova mata ulalau?’

Ta Yesu iwalo, ‘Nigele howahowam na hauga teina ainai umulitaegau, na hesi howola abo umulitaegau tupwanane ainai’.

³⁷ Eena Pita Yesu ipanivilaei, iwalo, ‘Bada, hava wuwuna teina hauga havena yamulimuli-taego? Bada yatalam'o ta vehabam howahowana yamwalowoi.’

³⁸ Ta Yesu Pita ainai iwalo, ‘Yam walo aliguwai nigele yaya'awa moihayei, na yawalo moiha alimiwai ebeha mata masigili teina ainai uvalaegau mai tonuga, na mulitai am'am idou’.

14

Yesu iya yada amwaha Tamada ainai

¹ Yesu iguguyeidi iwalo, ‘Havena am'alu'aluwagavai, na hesi Yaubada amyemidiyei, yo hinage yau amyemidiyegau.

² Na Tamagu yana tupwa ainai aba'aiyawasi bahudi. Ainaena yalalau ta yami abamiya ya'atububuni. Ebe teina nigele walo moiha, mata nigele teina dova yayawalo mahalava alimiyai.

³ Na ebe yalau na yami abamiya ya'atububuni, howola abo yawuyoma na yalauvaigomiu ta tupwanae ainai yamiyamiyane omiu hinage ainai ammiyamiya. ⁴ Na amwahanane ainai yalaulaune bada amhanapuiya'o.’

⁵ Eeta Tomasi iwalo, ‘Bada, aiteya amwaha ainaena ulaulaune? Vedova ebe amwahanane ahanapui?’

⁶ Na Yesu Tomasi ainai iwalo, ‘Yau amwahaede, na yau walomoiha yo yau yawahimiu wuwudi. Ebe yaiya nuwanuwana na ilau Tamagu ainai, nigele teya amwaha iyamiyamiya, neta bada yau ta'i.’ ⁷ Na Yesu hinage aidiyai iwalo, ‘Yau bada amhanapuigau'o, ainaena Tamagu amhanapuiya'o. Moiha, Tamagu bada amhanapuiya'o, yo hinage am'itaya'o.’

⁸ Na Pilipi Yesu ainai iwalo, ‘Bada, nuwanuwamai na Tamamne uve'itagai neta bada ainaede’.

⁹ Eeta Yesu Pilipi ainai iwalo, ‘Hauga daodaona alimiyai yamiyamiya na nigele amyahanapuigau? Na yaiyadiwo omiu bada am'itagau'o, omiu hinage Tamagu bada am'itaya'o yo amhanapuiya'o. Eeta hava vhabana uwalo “Tamamne uve'itagai”?

¹⁰ Nuwana nigele uyayemidiyegau ebeha yau Tamagu ainai yamiyamiya, na hinage Tamagu ibom aliguwai imiyamiya, awa? Walowone bada yawalowedi'o alimiyai nigele yau yagu walo na hesi Tamagu ainaena, wuwuna ibom aliguwai imiyamiya, yo hinage aliguwena yana paihowa ipaipaihowaidi. ¹¹ Teina hauga amyemidiyegau neta yau Tamagu ainai yamiyamiya, na Tamagu hinage iya aliguwai imiyamiya. Na ebe yagu walowone nigele amyayemidiyedi, yede yagu paihowaone wahiwhiyaladine amnuwatuwu avivinidi, ta ainaena ebe amyemidiyegau. ¹² Na yawalo moiha alimiyai, ebe yaiyadiwo omiu amyemidiyegau, mata paihowa wahiwhiyaladi yapaipaihowaidiwa omiu hinage dova mata ampaihowaidi, yo hinage howola abo paihowa wahiwhiyala alilidi am'abiye mahalavadi,

wuwuna yau yalalau Tamagu ainai. ¹³ Ebe hava dova nuwanuwamiu na yehaguwena am'awanoi, yamohegomiu ta'i, na neta ainaena Tamagu yana wasawasa ilobai yagu paihowa ainaena. ¹⁴ Ebe teya ginauli vehabana yehaguwena am'awanoi mata yapaihowai ta'i.'

Yeisu yana waloyemidi Alu'aluwa Ve'ahihi vehabana

¹⁵ Na hinage Yeisu aidiyai iwalo, 'Ebe amvelauwegau, yagu lolina am'awa abiyedi, ¹⁶ na howola abo Tamagu ainai ya'awanoi ta ami Tauhagu ehebo imohegomiu. Iya Tauhagune, Alu'aluwa moiha yo dumwadumwaluna, ta iya alimiyai imiya vateyai. ¹⁷ Na hiya taumiya bale'u nigele howahowadi ta Alu'aluwane hilauvai, wuwuna ana oleya nigele hiya'ita yo nigele hiyahanapui. Na hesi Tauhagune amhanapuiya'o iya hauga maudoina atemiyai imiyamiya. ¹⁸ Mata nigele yayalaugabaigomiu, ta dova sinasinagehemiu, wuwuna mata yalau gwaipileuyoma. ¹⁹ Na hauga muhamuhana ainai mata yalaugabaigomiu, ta nigele mata taumiya bale'u hiya'itauyoigau, na omiu howola abo am'itagau mayawahigu yamiyamiya, ainaena omiu hinage dova mayawahimiu ammiyamiya. ²⁰ Na hauganane tenem ainai amhanapuigau ebeha yau Tamagu ainai yamiyamiya, na omiu aliguwai ammiyamiya na yau alimiyai yamiyamiya. ²¹ Ebe yaiya owa yagu lolina uhanapuidi yo uyemidiyedi, owa bada uvelauwegau'o. Eena Tamagu hinage

ivelauwego'o yo yau hinage yavelauwego na yave'itauyowegau alimwai.'

²² Ehebo Yudasa (iya nigele Yudasa Isakaliy-ota) Yeisu ainai iwalo, 'Bada, vedova ta abom alimaiyai mata umahalavauyo na nigele taumiya bale'u aidiyai?'

²³ Na Yeisu ainai iwalo, 'Ebe owa yaiya uvelauwegau yagu walo umulitaedi, eeta Tamagu mata ivelauwego, yo ainaena Tamagu baidagu alaowa alimwai, ta owa baidamai tamiya toyawa.

²⁴ Na ebe owa yaiya nigele uyavelauwegau, owa yagu walo nigele uyamulitaedi, na yagu walo nigele uyayemidiyedi. Na walone neta ambebenaledine nigele aliguwena, na hesi iya agu tauvetamale Yaubada ainaena.

²⁵ 'Ginauli teina yawalo auligomiu'o haugana yau baidamiu tamiyamiya, ²⁶ na howola Tauhagune, yehaguwena Yaubada ivetamalenama iya Alu'aluwa Ve'ahihi, ibom mata ginauli bahudi ive'itagomiu, yo hinage walowone maudoidi yawalowalowedine ivenuwamwauwegomiu.

²⁷ Teina na yalau vehulugomiu, ainaena yagu nuwadaumwali yamwauwi, na nuwadaumwalinane nigele dova taumiya bale'u yadi nuwadaumwali. Eeta havena am'alu'aluwagavai bo ammehemehuehi.

²⁸ 'Yagu walo bada ambenalena'o ebeha howola mata yalau na mulitai abo yawuyoma alimiyai. Na ebe omiu amvelauwegau, yagu laune Tamadane ainai vehabana amyaliyaya, wuwuna Tamadane iya imwala'i gabaegau. ²⁹ Hauga teina ainai ginaulidine yawalo mahalavaedi alimiyai, ta ebe hauga ilalaoma ainai himahalava, neta

yagu walone am'awa moihaedi. ³⁰ Mata nigele hauga daodaona ya'au'aubabada alimiyai, wuwuna bale'u ana tauloina, Tomodulele, ilalaoma, na iya nigele teya yana wahiyala aliguwai, ³¹ na agu loina hesi Tamagu ainaena hauga maudoina yapaipaihowaidi, ta teina ainaena taumiya bale'u hihanapui ebeha Tamagu yavelauwei.

'Badagi! Amtowolo, talau.'

15

Yeisu iya aiwa ainona moiha

¹ Yeisu hinage aidiyai iwalo, 'Yau aiwa ainona moiha, waini aiwana dova, na Tamagu iya taupaihowa. ² Na ebe lagalagaguwone nigele hiya'aino, mata itom vehuludi; na ebe lagalagaguwone ainodi imwauwidi, igula yawahidi ta ebe hi'aino ili'ilimani. ³ Na omiu dova yagu walo ainaena bada yagulayawahigomiu'o.

⁴ Eeta omiu aliguwai ammiyamiya, yau hinage alimiyai yamiyamiya. Wuwuna ebe omiu nigele aliguwai amyamiyamiya, mata nigele amya'aino ili'ilimani. Dova ebe aiwa lagalagana nigele aiwana ainai iyamiyamiya, mata nigele iya'aino.

⁵ 'Yau aiwa'ahipuna na omiu lagalagaguwao, eeta ebe yaiya aliguwai imiyamiya, i'aino ili'ilimani. Wuwuna ebe yau nigele, mata nigele hava teya namwanamwana amyapaihowai. ⁶ Na ebe yaiya iya nigele aliguwai iyamiyamiya, mata hitom vehulu ta iwelai, ta lagalaga tomtom vehuludi hitanoidi ta aiwa ala'alahina ainai higabudi. ⁷ Na ebe aliguwai ammiyamiya na hinage yagu walo alimiyai imiyamiya, na

ebe hava nuwanuwamiu am'awanoi mata amlobaidi. ⁸ Ebe ammulitaegau moiha, ainomiu hinamwanamwa, na ainaena Tamagu yana wasawasa tomowa hi'ita.

⁹ 'Tamagu ivelauwegau, dova yau hinage yavelauwegomiu, ta yagu velaune ainai ammiyamiya. ¹⁰ Ebe yagu loina ammulita moiha, yagu velau ainai ammiyamiya. Dova yau Tamagu yana loina yamulitaedi, ta yau yana velau ainai yamiyamiya. ¹¹ Bada dova yawalo auligomiu'o na teina ta'i yagu yaliyayaena amyaliyaya, ta nuwamiu maudoina hiyaliyaya moiha. ¹² Na teina yagu loina alimiyai ebeha amvelauyoigomiu dova yau yagu velau alimiyai. ¹³ Na ebe yaiya ana geluwo vehabadi imwalowoi, neta velau mwala'i alilina. ¹⁴ Omiu hinage dova ebe yagu loina am'awa abiyedi, omiu augeluwo. ¹⁵ Nigele howahowana ta ya'awa taupaihowaegomiu, wuwuna taupaihowao yadi taubada yana nuwatuwu nigele hiyahanapui. Na hesi ya'awa augeluwoegomiu, wuwuna hava dova Tamagu ainaena yabebenalediwa bada yawalo mahalavaedi'o. ¹⁶ Omiu nigele amyavesinuwaegau na hesi yau yavesinuwaigomiu ta ebeha yavetamalegomiu ta ampaihowa, na yami paihowane ainaena ainomiu namwanamwadi himahalava, na ainomiune himiya vateyai. Na hinage ebe hava yehaguwena am'awanoiyei, Tamagu ta'i imohegomiu. ¹⁷ Neta bada yagu loinaede alimiyai yawalo mahalavaena'o, ebeha amvelauyoigomiu.'

Taumiya bale'u Yeisu yana bodao hita'wata'wataedi

18 Yeisu hinage aidiyai iwalo, 'Ebe taumiya bale'u hita'wata'wataegomiu, amnuwatuwu avivini ebeha yau hinage mwalona hita'wata'wataegaune. 19 Na ebe omiu mumugamiu dova taumiya bale'u mata taumiya bale'u hivelau alimiyai, wuwuna omiu adi geluwo. Na hesi bale'u teina ainaena omiu bada yavai mahalavaegomiu'o, ainaena nigele taumiya bale'u yadi boda ainai amyamiyamiya. Neta wuwuna ta mata taumiya bale'u hita'wata'wataegomiu. 20 Amnuwatuwu avivini walo mugai yamohegomiu neta nigele teya taupaihowa yana taubada iyataudi'wai. Yau mugai hive'alehaegau, ainaena omiu hinage dova mata hive'alehaegomiu. Na ebe mugai yagu walo hiyemidiyedi omiu hinage yami walo hiyemidiyedi. 21 Ginauliwone yababadi teina hipaipaihowaidi alimiyai wuwuna omiu yagu bodao, yo hinage agu tauvetamalene nigele hiyahanapui. 22 Ebe mugai nigele yayalaoma ta aidiyai yayawalo mahalava, nigele yadi pwanoli iyamiyamiya. Na hesi bada yalaoma'o ta aidiyai yavenuwamwau'o, ainaena nigele howahowana na yadi pwanoli vehabana hiwalogeyo'awa. 23 Na ebe yaiya iya ita'wata'wataegau, iya hinage Tamagu ita'wata'wataei. 24 Mugai paihowa abanuwapwanopwano mehediyaipaihowaidi, neta nigele teya yaiya howahowana na ipaihowaidi. Paihowa abanuwapwanopwano hi'itadi'o ta hita'wata'wataegau na Tamagu hita'wata'wataei na mata ive'ewaidi ta nigele teya

yadi abauvala. ²⁵ Na yadi paihowane yababadine imahalava moiha wuwuna Buki Ve'ahihi ainai iwalo yemidi mugai, iwalo: 'Yadi ta'wata'wata vebabagu nigele wuwuna.'

²⁶ Na hesi howola ami Tauhagune Tamagu ainaena ivetamalenama, ta iya iwalo mahalavaegau, ²⁷ na omiu hinage amwalo mahalava vebabagu, wuwuna yagu paihowa ana abave-tuwuni ainaena ta wau omiu baidaguwao.'

16

¹ Yeisu ana taumulitao aidiyai iwalo, 'Bada ginauli teina yawalo mahalavaedi'o alimiyai ainaena nigele mata aidiyena amyabe'u.

² Wuwuna howola vada tapwalolowena hiheusiligomiu yo hinage howola hauga ilalaoma ta ebe yaiya i'oiye mwalowoigomiu, iya yana nuwatuwu ebeha teina Yaubada yana awanamwanamwa. ³ Yadi paihowa

teina yababadi mata alimiyai hipaihowaidi, wuwuna Tamagu yo yau nigele hiyahanapuigai.

⁴ Ginauliwone tenem dova bada yawalo mahalavaedi'o alimiyai eeta haugana ebe himahalava amnuwatuwu avivinidi.'

Alu'aluwa Ve'ahihi yana mahalava

Yo hinage aidiyai iwalo, 'Ginauliwone teina dova nigele mugai yayawalo mahalavaedi alimiyai, wuwuna yau baidamiu. ⁵ Muhamuhana na yalau iya ivetamalegaumawa ainai, ainaena mata yalaugabaigomiu na nigele teya yaiya alimiyena iyapanivilaegau yo iya walo, "Havaidova ulalau?". ⁶ Yagu walo vebabadi nuwamiu hiyababa mwala'ina. ⁷ Na hesi

yawalo moiha alimiyai neta inamwanamwa alili ebe yalaugabaigomiu, wuwuna ebe nigele yayalaugabaigomiu Tauhagune mata nigele iyalaoma. Na ebe yalaugabaigomiu na yalau mata Tauhagune yavetamalenama alimiyai. ⁸ Ebe ilaoma, bale'uwai mata yadi paihowa yababana i'abiye mahalavadi na Yaubada yana paihowa namwanamwana yo yana lauvetala i'abiye mahalavadi. ⁹ Paihowa yababadi i'abiye mahalavadi wuwuna tomawa nigele hiyayemidiyegau. ¹⁰ Paihowa dumwadumwaluna i'abiye mahalavadi wuwuna yau bada yalalau Tamagu ainai na nigele mata amya'ita'itauyoigau. ¹¹ Na lauvetala i'abiye mahalavadi wuwuna Yaubada Tomodulele bale'u loinana bada ilauvetalaena'o ta yana yababa maihana ive'alo'ya'o.

¹² 'Na ve'ita bahudi himiyamiya, na hesi nigele mata maudoina hauga teina yawalo mahalavaedi alimiyai, wuwuna nigele howahowamiu amhanapuidi. ¹³ Howola mata Alu'aluwa Ve'ahihi ilaoma abo iya imugaiyegomiu ginauli dumwadumwaludi maudoidi aidiyai. Na iya mata nigele yana nuwatuwuwena iyawalowalo, na hesi hava ibebenalediwa, iwalowedi, yo hinage iwalowalo ginauli mehemiya vhabadi. ¹⁴ Eena yagu hanapuvena alimiyai ive'ita ta ainaena yagu wasawasa i'abiye mahalava. ¹⁵ Hinage hava Tamagu yana ginauli maudoina yau aliguwena mata i'abiye mahalava. Neta vhabana yawalo auligomiu yawalo Alu'aluwana mata ive'itagomiu yau vhabagu.'

Nuwayababa tuluhanai yayaliyaya

¹⁶ Yeisu iwalouyo, iwalo, ‘Hauga muhamuhana ainai mata nigele amya'itagau, na hinage hauga muhamuhana ainai abo am'itagau’.

¹⁷ Na tupwadi ana taumulitaowa adi geluwo aidiyai hiwalo, ‘Hava yana walo teina ana hanapu? Wuwuna alidai iwalo, “Hauga muhamuhana ainai nigele mata amya'itagau, na hauga muhamuhana ainai abo am'itauyoigau. Wuwuna yalalau Tamagu ainai”, ¹⁸ eeta hava “Hauga muhamuhana ana hanapu?” Na hiwalo, ‘Ta'i'ita! Nigele tayahanapui hava vehabana iwalowalone’.

¹⁹ Na Yeisu ana taumulitaowa yadi nuwatuwu bada ihanapuidi'o ebeha ainai hipanivila, eeta aidiyai iwalo, ‘Hava vehabana ambom ampanipanivilauyowegomiune?’ Eena iwalo, ‘Hauga muhamuhana mata nigele amya'itagau, na hauga muhamuhana mulitai abo am'itauyoigau, awa?’

²⁰ Yawalo moiha alimiyai mata howola mayami nuwayababa amdoudou, na hesi taumiya bale'u maudoidi hiyaliyaya. Na omiu howola abo yami nuwayababane ibui ta yaliyaya. ²¹ Dova haugana ebe waihiu yana hauga labalaba ainai mata muya ilobai, na yana labalaba tuluhanai, muya maudoina inuwavehuludi, wuwuna gama bada i'avalaiya'o ta mayana yaliyaya. ²² Omiu dova hinage, wuwuna nuwayababa alimiyai, hauga teina, na howola yalau gwaipilema na am'itagau, na vehabagu amyaliyaya moiha. Na yaliyayane mata nigele teya yaiya alimiyena iyavai vehulu. ²³ Ta ebe hauganane ilaoma, omiu havena hava aliguwai vehabana ampanipanivila. Na

yawalo moiha alimiyai ebe yehaguwena Tamagu ainai hava vebabana am'awanoi, imohegomiu ta'i. ²⁴ Mwalona ta wau nigele teya hava vebabana yehaguwena amya'awa'awanoi. Ainaena teina hauga ebe hava nuwanuwamiu vebabana am'awanoi mata imohegomiu, na ainaena amyaliyaya moiha.

²⁵ 'Bada walo vevegediyena ginauli teina yawalo mahalavaedi'o alimiyai. Na howola hauga ilalaoma mata nigele walo vevegediyena yayawalo auligomiu, na hesi Tamagu vebabana yawalo mahalava moiha alimiyai. ²⁶ Hauga howola ainai omiu yehaguwena am'awanoi Yaubada ainai, na mata nigele yau vebabamiu yaya'awa'awanoi, ²⁷ wuwuna Tamagu iya bada ivelauwegomiu'o. Na yana velauwegomiune wuwuna omiu amveluwegau, yo hinage amyemidiyegau ebeha Yaubada ainaena yalalaomane. ²⁸ Yau Tamagu ainaena yalaoma ta bale'uwai yamiyamiya, ainaena teina hauga bale'u yalalaugabaei ta yawuwuyo Tamagu ainai.'

²⁹ Eena ana taumulitao hibenalei ta hiwalo auli, hiwalo, 'Bada, teina hauga bada uwalo mahalava'o moiha alimiyai, na havena walo vevegediyena. ³⁰ Teina ainaena ebe ahanapu ili'ilimanigo neta owa ginauli bagibagilidi uhana-hanapuidi. Ainaena nigele mata ayapanivilaego, wuwuna bada yama nuwatuwu maudoidi uhana-hanapuidi. Na bada ayemidiyego'o ebeha owa Yaubada ainaena ulalaomane.'

³¹ Eeta Yeisu iwalo aulidi iwalo, 'Bada amyemidiyegau'o, awa? ³² Na howola

abo hauga imahalava, nuwana tawalo, bada hauga imahalavama'o, na maudoimiu amtaubudebudeyanaei yami dalava aidiyai, na yau yabom yamiyamiya. Ta nigele ebeha yau yabom, na hesi Tamagu baidagu.

³³ 'Walo teina yawalo mahalavaedi'o alimiyai ta ebe mayami nuwadaumwali ammiyamiya, wuwuna yau baidamiu. Hinage howola abo bale'u ainai vitai amlobai na hesi am'atepatu, wuwuna yau bale'u maudoina ana loina yawahiyala gabaena'o.'

17

Yeisu tauyemidiwo vehabadi i'awanoi

¹ Ginauli teina Yeisu bada i'ata'idi'o ta galewa ainai itamayahi, ta i'awa'awanoi, iwalo, 'Tamagu, yagu hauga bada ibwalenima'o. Ainaena yau natum mata yam wasawasa umohegau ta yam wasawasa ya'abiye mahalava. ² Dova owa loina umohegau tomowa maudoidi vehabadi, na ainaena yau yawahi miyamiya vateyaina tomowaowa yamohe geyo'awaei aidiyai. ³ Neta yawahi miyamiya vateyaina mata tomowa hihanapuigo ebeha owa ubom Yaubada moiha, yo yau Besibesinanagu hihanapuigau ebeha owa uvevetamalegaumane. ⁴ Bale'u teina ainai yam wasawasa ya'abiye mahalavaya'o, wuwuna yagu paihowao umomohegauwa bada yave'ovidi'o. ⁵ Tamagu ee, owa, teina hauga mehemwai u'abiye wasawasaegau, dova mugai owa na yau yada wasawasawa ainai tamiyamiya, na mulitai bale'u ta'a'atububunine.

⁶ ‘Ta mumugam maudoina bada yave'itaena'o hiya taumiya bale'u umomohegaune aidiyai, wuwuna owa yam bodao na umomohegaune, ta yam walo maudoina himulitaedi, ⁷ yo hinage ginauli maudoina umomohegaune hihanapuidi'o ebeha owa alimwena hilalaomane. ⁸ Eeta walowa umomohegaune bada yave'itadi'o ta atediyai himwaudi'o, ainaena hihanapu ili'ilimanigau ebeha owa alimwena yalalaomane, yo hinage hiyemidiyegau ebeha owa uvetamalegaumane. ⁹ Ainaena teina hauga vehabadi ya'awa'awanoi alimwai. Nigele ebeha taumiya bale'u vehabadi, na hesi bodaone umomohegaune vehabadi, wuwuna hiya yam bodao. ¹⁰ Na yam bodaone yau yagu bodao dova hinage yagu bodaone owa yam bodao. Eeta yada bodaone yadi yemidi ainaena yavewasawasa'o. ¹¹ Na yau hauga teina bale'u yalaugabaei na alimwai yalaowa, na hiya bale'uwai himiyamiya, vehabadi ya'awa'awanoi. Tamagu tauwahiyala yeham ala'alawowolina ainaena u'ita avivinidi na yeham umomohegauwa, ainaena hiyeboda ehebo, dova owa na yau tave'ehebone. ¹² Haugana yau baidadi yam wahiyalane umohegau'o ainaena ya'i'ita avivinidine, ta nigele teya yayagabaei, na ehebo a'ava yababa ainaena mugai Buki Ve'ahihi ainai iwalo mahalava'o ta ebe i'wadalele.

¹³ ‘Ta yau bada teina na yalalaowa alimwai, na yagu walo teina bale'uwai yagu bodao yawalowalowedine aidiyai ebe yagu yaliyaya ainaena hiyaliyaya mwala'ina. ¹⁴ Ta tomowadine yam walo bada yamohedi'o, na hesi taumiya

bale'u hive'alehaedi, wuwuna hiya nigele taumiya bale'u yadi boda aidiyai hiyamiyamiya, dova hinage yau nigele yadi boda ainai yayamiyamiya. ¹⁵ Nigele yaya'awanoi vehabadi ta ebeha bale'uwena uvai mahalavaedi, na hesi ya'awa'awanoi vehabadi ta ebe havena Tomodulele i'abi'abitowoidi. ¹⁶ Ainaena teina hauga hiya nigele taumiya bale'u yadi boda ainai hiyamiyamiya, wuwuna hiya dova yau. ¹⁷ Ya'awanoi alimwai ta yam walo moihaena u'abiye ve'ahihiyedi ta ebe yam bodao masemaseledi. ¹⁸ Dova owa uvetamalegauma taumiya bale'u aidiyai yau hinage teina yavetamaledi taumiya bale'u aidiyai. ¹⁹ Yagu bodao vehabadi yatalamwegau alimwai ta ebe hauga ilalaoma ainai hiya hinage hitalam moiha alimwai.

²⁰ 'Tamagu yo, nigele ebeha hibom vehabadi yaya'awanoi, na hesi hiya hinage mulitai yadi walowena hiyemidiyegau vehabadi. ²¹ Ya'awanoi alimwai ta ebe maudoidi hive'ehebo alidai, dova owa na yau ehebo ta'i, na ainaena taumiya bale'u hiyemidiyegau ebeha owa uvevetamalegaumane. ²² Mugai yam wasawasa umomohegauwa bada bodadine yamohedi'o, ta ainaena hive'ehebo'o, dova tabom yada ve'ehebone. ²³ Ta yau aidiyai yamiyamiya, owa hinage aliguwai umiyamiya, ta teina ainaena hive'ehebo moiha. Ta teina ainaena taumiya bale'u hihanapuigau ebeha owa uvetamalegauma, yo hinage hihanapuigo ebeha owa hiya uvelauwedi, dova yau uvelauwegau.

²⁴ 'Tamagu yo, hiya bada umohedi'o aliguwai

nuwanuwagu na baidaguwao amiyamiya. Ta tenem ainaena yagu wasawasawa umomohegauwa hi'ita, wuwuna mulitai abo bale'u upaihowai owa uvelau mugaiyegau.

²⁵ 'Tamagu yo, owa taudumwalu, na taumiya bale'u nigele hiyahanapuigo, na hesi yau yahanapuigo'o. Na hinage teina bodaone bada hihanapuigo'o ebeha owa uvetamalegaumane.

²⁶ Eeta mumugam yave'itaena'o aidiyai, na howola abo yave'itauyoidi ta hihanapu ili'ilimanigo, na ainaena yam velaune ateguwai imiyamiya, hiya hinage atediyai imiyamiya, na yau hinage atediyai yamiyamiya.'

18

Yeisu ana abimomohi

¹ Yeisu yana awanoi ive'oviya'o, ta ana taumuli-taone baidanao hilau ta ehebo we'aha yehanaede Kidiloni higeyo'awai, ta hilau Olibe oyana ainai hiluluwune.

² Yudasa iya tauhuhulane dalavanane ihanahanapui, wuwuna hauga maudoina Yeisu mayana taumulitao tupwanane ainai hilaulau.

³ Eeta Yudasa tau'alehaone baidanao hilalaune tupwanane ainai, mayadi wodam yo lampa yo hinage mayadi gogo'aleha, wuwuna tau'alehaone hiya taupwaoliwo yo Palisiwo hivetamaledi Yudasa baidadi.

⁴ Na Yeisu bada ihanapuiya'o hava mata imahalavane ainai, eeta ilau ta tau'alehaone ipanivilaedine, iwalo, 'Yaiya ambehabehaeine?'

⁵ Na hiya hiwalo, 'Ehebo Nasaleti towahona, yehanaede Yeisu.'

Ta Yeisu aidiyai iwalo, 'Yau teina.' Yudasa na tau'alehawone baidanao hitowotowolo.

⁶ Na hauganane Yeisu iwalo, 'Yau teina,' maudoidi hitowolo si'isi'i ta hibebe'une bale'uwai.

⁷ Tau'alehaone hitowolouyoma bale'uwena na hinage Yeisu ipanivilauyone, iwalo, 'Yaiya yede ambehabehaeine?'

Na hiwalo, 'Ehebo Nasaleti towahona, yehanaede Yeisu.'

⁸ Na hinage aidiyai iwalouyo, iwalo, 'Bada alimiyai yawalo'o ebeha yau teina, na ebe yau am'abi avivinigau agu taumulitaone amtalawedi ta hilau yadi dalavai'. ⁹ Yeisu walone teina dova i'a'ataine wuwuna yana awanoiwa ebe imahalava ili'ilimani, haugana iwalo: 'Tamagu tomowaowa umomohegauwa nigele teya yayagabaei.'

¹⁰ Na Saimoni Pita vahalinai itowotowolo yana aleha elepana iwunihiyama ta ehebo taupwaoli mwala'ina yana taupaihowa talina tautuwana itotomvehulune, yehanaede Maki.

¹¹ Na Yeisu iwalo Pita ainai, 'Yam elepane umwauyoi abamwauwinane ainai, nigele howahowana agu muya vedinane ulaugagayowei. Wuwuna vedi teina Tamagu imohegau ta ebeha yanuma.'

Yeisu hivetowolo Anase mehenai na Pita iuvala

¹² Tau'alehaone mayadi taumugaiwo yo Yudeyaone mayadi taupaihowao Yeisu hi'abi avivini ta nimanane hipaidi. ¹³ I'ovi na hilalaweine Anase yana vadai, Anase iya Kayapasi bwahiyana, bolimai tenem ainai Kayapasi iya taupwaoli adi taumugai mwala'ina.

14 Na hinage iya Kayapasi mwalona Yudeyaone aidiyai iwalo. ‘Howahowana teya towaho imwalowoi tomowa maudoidi vehabadi’.

15 Na Yeisu hilauvai yo ana taumulitaone hitau bwau Saimoni Pita na ehebo hinage Yeisu ana taumulita iya taupwaoline mwala'inane ana gelu ta bodaone baidadiyao hiluluwune taupwaoline mwala'inane yana vadai. 16 Pita nigele iyaluwu na hesi awa'edane vahalinai itowotowolo, eena taumulitawa iya taupwaoli mwala'ina ana geluwa imahalavauyoma ta awa'edane ana tau'ita avivini ehebo waihiu ainai iwalo ebeha Pita hinage iluwu, eeta waihiuwa italam ta Pita iluluwune.

17 Na waihiuwa Pita ipanivilaei iwalo, ‘Owa nuwana ehebo Yeisu ana taumulita, awa?’

Na Pita iuvala iwalo, ‘Yau nigele’.

18 Na hauganane gwaugwau ana hauga, ta taupaihowaone yo tau'alehaone aiwa hiyuvi na himwaimwaibwa, eena Pita iluwu aidiyai ta baidanao himwaimwaibwa.

19 Na taupwaoline mwala'inane Yeisu ipanivilaiei, ‘Yaiyadiwo amtaumulitaone yo hinage vedova yam ve'ita aidiyai’.

20 Na Yeisu iwalo, ‘Yau yagu ve'itane maseleyai yo vada tapwalolo holadiyai, yo hinage Yelusalem vada tapwalolo mwala'ina holanai, eena hiya Yudeyaone maudoidi hauganane ainai hiluwuluwu ta bada yagu ve'ita hibenaledi'o, wuwuna nigele aidiyena yayave'ita dawani. 21 Na hava wuwuna ta nigele hiya aidiyai uyapanivilane,

wuwuna hiya yagu walo maudoina bada hi-benedi'o na hava yagu walo aidiyai bada hi-hanapuiya'o.'

²² Hauganane Yeisu yana walo tenem dova iwalo mahalavaei, ehebo tau'aleha vahalinai itowotowolo nimanaena Yeisu i'o'oinavanavavaine na iwalo, 'Hava vebabana taupwaoli mwala'ina uwalowalo mehei'.

²³ Towahonane yana walo Yeisu iyemaiha iwalo, 'Ebe hava yagu walopwano, uwalo mahalava tomowa aidiyai, na ebe yagu walo dumwaluna hava vebabana utatalaigaune?'

²⁴ Na Anase Yeisu ivetamalei, ta ma'ana pai tau'alehaone hilalaweine taupwaoli mwala'ina Kayapasi ainai.

²⁵ Na Pita besiwa baidadi hitowotowolo na himwaimwaibwa, ta hipanivilaei, hiwalo, 'Owa teina towahone ana taumulita teya, bo?'

Na Pita hinage iuvala iwalo, 'Yau nigele'.

²⁶ Na taupwaoli mwala'ina yana taupaihowa teya mwalona Pita talinanane itotomvehulune ana gelu ehebo Pita hinage ipanivilauyoi iwalo, 'Owa hinage Yeisu baidam alowai ya'i'itagom'une awa?' ²⁷ Na Pita hinage iuvala, na tenem hauganane ainai am'amne idodoune.

Yeisu yana lauvetala Pailato mehenai

²⁸ Eeta Yeisu Kayapasi yana vadaena hilauvai ta hilalaweine tauloina mwala'ina, Pailato yana vadai, na bada malane itomya'o, eeta nigele howahowana Yudeyaone hiluwu Pailato yana vadai, wuwuna hauganane ebe Buidi'wa guyauna hi'ai nigele howahowana Loma tomowana yana vadai hiluwu, neta yadi ve'ahihi

mwala'ina. ²⁹ Ainaena Pailato ibwalenima yana vadaena ta ipapanivilaedine, iwalo, 'Hava yami ve'ewa teina towahone vehabana?'

³⁰ Na Yudeyaone hiwalo, 'Ebe teina towahone nigele taupwanoli, mata nigele ayalauvaiyama alimwai'.

³¹ Na hinage Pailato aidiyai iwalo, 'Ausala, yede ambom amlauvai amlawei na yami loinaena am-lauvetalaei.'

Na Yudeyaone hiwalo, 'Ai nigele ama talam ebeha towaho teya yana mwalowoi vehabana aloina'. ³² Na Yeisu yana mwalowoi aiwa lagalagana ainai vehabana mwalona bada ibom iwalowedi'o ta teina haugane ainai walowone hibwabwaleni ili'ilimani.

³³ Ta Pailato iluwuyo yana vadai, na Yeisu iyogaei ta hinage iluluwune ainai, ta ipapanivilaedine, iwalo, 'Owa Yudeyaone yadi tauwasawasa?'

³⁴ Na Yeisu iwalo, 'Teina owa yam nuwatuwu ebeha yau Yudeya yadi tauwasawasa, bo nuwana tomowa yadi walo?'

³⁵ Na Pailato iwalo, 'Yau nigele Yudeya towahona, owa hesi yam tomowao yo yam taupwaoliwo hilalauvaigomane aliguwai, hava yede yam pwanoline?'

³⁶ Na Yeisu iwalo, 'Yagu abaloina nigele teina bale'uwai, wuwuna ebe yagu abaloina moiha teina bale'uwai mata yagu hevahevaliwo hi'aleha vehabagu na nigele howahowana Yudeyaone hi'abi avivinigau, na hesi yagu abaloina hali tupwai'.

³⁷ Hinage Pailato ipanivilaei iwalo, 'Moiha owa tauwasawasa?'

Yeisu iwalo, 'Ehe, neta dova yau tauwasawasa. Yalaoma bale'uwai hilabahigau ebeha yave-tauwasawasa na mumuga dumwadumwaluna yawalo mahalavaei. Ebe yaiyadiwo nuwadi himasele mata walomoiha hi'awa abiyei.'

³⁸ Na hinage Pailato ipanivila, 'walomoiha hava?' Pailato ibwaleniuyoma na Yudeyaone aidiyai iwalo, 'Nigele teya pwanoli yayalobai ainai'.

Pailato iloina Yeisu yana mwalowoi vehabana

³⁹ Pailato iwalo Yudeyaone aidiyai, 'Omiu mumugamiu neta ebe Buidi'wa guyauna ana hauga ainai mata teya taupwanoli yalivahi vehabamiu, ainaena vedova, nuwanuwamiu Yudeya yami tauwasawasa yalivahi vehabamiu?'

⁴⁰ Maudoidi hiwuiwui mwala'ina na hiwalowalo, 'Havena iya na hesi Balabasi ulivahi'. Na Balabasi iya tau'aivavali mwala'ina.

19

¹ Pailato Yeisu ilauvai ta yana tau'alehaone imomohedine, ta balavai ainaena hipwepwediline. ² Hinage haihaili womawomalina hivai ta ana pwaopwaomi hipai ta ulu'ulunai himwamwauwine yo hinage luwuluwu hawahawawalina hivai ta hiveveluwuine, ³ mulitai hilaoma vahalinai na hi'abi'abitalawahiyei hiwalo, 'Yauwedo, owa Yudeya yadi tauwasawasa!'. Na hinage nimadiyena higohagohanavanavai.

⁴ Pailato ibwalenima ta bodaone aidiyai iwalo, 'Am'ita towahowa teina yamahalavaenama'o ta ebe amhanapui neta nigele teya pwanoli

yayalobai ainai'. ⁵ Na mulitai Yeisu ulu'uluna ma'ana pwaopwaomi yo ma'ana luwuluwu hawahawawalina hibwaleniyenama, na Pailato bodaone aidiyai iwalo, 'Towahowa teina am'ita'.

⁶ Na taupwaoliwo yadi babadao mayadi taupai-howao Yeisu hi'ita ta hiwuiwui hiwalo, 'Amtutu yepatu'.

Na Pailato aidiyai iwalo, 'Ambom amlauvai ta amtutuye patu, wuwuna yau nigele teya yana pwanoli yayalobai'.

⁷ Ta Yudeyaone hiwalouyo, hiwalo, 'Yama loina neta iya bada mata imwalowoi, wuwuna i'oyama ebeha iya Yaubada Natuna'.

⁸ Tenem ainai Pailato walone ibenaledi ta ime-heuhi mwala'ina Yudeyaone aidiyai. ⁹ Na hinage Yeisu ilauvaiyoi ta hiluluwune yana vadai na ipanivilaei, iwalo, 'Owa havaena ulalaomane?' Na Yeisu nigele hava teya iyawalowei; bada inobu. ¹⁰ Ta Pailato iwawalouyone, 'Nigele yagu panivilane uyayemaiha awa? Na uhanapuiya'o ebeha mayagu loina ta hilivahigo na mayagu loina ta umwalowoi.'

¹¹ Yeisu iwalo, 'Nigele teya yam loina aliguwai imiyamiya ebe Yaubada nigele iyatalamwegau alimwai, na hesi uhanapui neta towahone iya itatalamwegaune yam loina ainai, iya ana ve'ewa mwala'ina, na abo owa'.

¹² Pailato walone tenem ibenalei ta nuwanuwana mwala'ina ebeha Yeisu ilivahi. Na Yudeyaone hiwuiwui mwala'ina hiwalo, 'Ebe neta towahone ulivahi, owa nigele Sisa ana gelu. Wuwuna neta towahone iwalo ebeha iya tauwasawasa, ainaena tahanapuiya'o ebeha iya Sisa ana aleha.'

¹³ Ta Pailato yadi walone ibenalei eeta Yeisu ilauvai ibwaleniyenama ta Pailato imiyatalu yana abamiya talitalini ainai, Yudeyaone yadi yeha neta Gabata. ¹⁴ Na bada mahana ala'alapwahi ainai mulitai abo vali ahubena, na Buidi'wa guyauna hi'ai.

Ta Pailato iwalo, 'Am'ita yami tauwasawasa teina'. ¹⁵ Na hiya hiwuiwui hiwalo, 'Amtutuye patu'.

Hinage Pailato ipanivilauyo, 'Vedova ta yami tauwasawasa na ebeha hi'oiye mwalowoi?'

Na taupwaoli mwala'idi yana walone hiye-maiha hiwalo, 'Yama tauwasawasa Sisa ibom'.

¹⁶ Eeta Pailato italam ta ebe Yeisu hi'oiye patu.

Yeisu ana tutuye patu

Tau'alehaone Yeisu hi'abi avivini ta hilalaweine. ¹⁷ Ibom ana aiwa lagalagana i'avalai ta hilalaune tupwa ehebo ainai yehanaede ulu'ulu dalavana (na alina Yudeyaena hiwalo Goligota). ¹⁸ Ta tenem ainai hi'oiye patu na hinage towatowaho bwau hi'oiye patudi ta hivetowolodine vahalinai, ehebo nima tautuwanaena na ehebo nima eha'ehanaena na Yeisu ahipuwai.

¹⁹ Pailato ilaulele ta hi'o'oiye patune Yeisu ana aiwa lagalaganane ainai, iwalo: 'Yeisu towaho Nasaleti iya Yudeya yadi Tauwasawasa'

²⁰ Na tupwanane ainai Yeisu hi'oiye patune nigele amwaha daodao Yelusalem ainaena, eeta laulelene Yeisu vahunai himwamwauwiwa Yudeyaone maudoidi hivavahiline, wuwuna alina tonuga ainaena, hilelelene, alina Yudeya

alina Loma na alina Gilisi. ²¹ Na Yudeya yadi taupwaoli babadadiyao hilaoma ta Pailato ainai hiwalo, ‘Taubada, hava wuwuna ulele uwalo, Yudeya yama Tauwasawasa? Na hesi ebe ulele uwalo teina towahone iwalo ebeha iya Yudeya yadi Tauwasawasa.’

²² Na Pailato aidiyai iwalo, ‘Hava yalelelelene imiyamiya lelelelena’.

²³⁻²⁴ Na tau'aleha hitau vehopali Yeisu hi'o'oiye patune, ana ale'owa hivaiddi ta higuyauwei hibom aidiyai na ana luwuluwu hivai ta hibom hiwalo havena tapulipulihi, wuwuna luwuluwu mwala'ina na tabatabana na nigele ana dahe, eeta ehebo ai'opi'opi hipaihowai dova kati, ta ebe yaiya imugai abo luwuluwunane ivai.

Nuwatuwunane dova hipapaihowaine ta ebeha hava Yaubada yana Buki Ve'ahihi ainai iwawaloweiba ana moiha imahalava haugana iwalo:

‘Agu ale'o higuyauwedi’,

na agu luwuluwu hi'ai'opi'opiyedi.

²⁵ Na Yeisu ana aiwa lagalagana vahalinai waiwaihiu hitau vehopali hitowotowolo, hiya Yeisu hinana matahina yo vali Meli iya Kilopasi mwana, na hinage Meli Magidalaena. ²⁶ Tenem ainai Yeisu i'itadobi ta hinanane waiwaihiuwone baidanao hitowotowolo i'i'itadine na hinage taumulitawa iya ivelauwei moiha i'i'itane, na hinanane ainai iwalo, ‘Hinagu, natum u'ita’.

²⁷ Na hinage ana taumulitane ainai iwalo, ‘Augelu, hinam u'ita’. Tenem ainai Yeisu yana mwalowoi tulahanai taumulitawa Yeisu hinanane ilauvai hilau yana vadai ta i'ita avivinine.

Yeisu yana mwalowoi

²⁸ Tenem hauganane ainai Yeisu ihanapuiya'o ebeha ginauli maudoina bada hi'ovi'o ta iwalo, 'Gadogune imaguni'. Ta teina walone ainaena Buki Ve'ahihi yana walomahalava ibwaleni ili'ilimani. ²⁹ Tupwanane ainai waini mayumayuyuna mavedina himwauwi ta imiyamiya, na balou hivai ta hiyebuta we'ahane mavedina ainai na teya aiwa yehanaede hisopa hivai ta baloune mabutabutana hi'atuwomalei na hivelele haeyei Yeisu awanai ta imalahuhuine. ³⁰ Mulitai Yeisu iwalo, 'Bada i'ovi'o'. Eeta ulu'uluna iyagelo na yawahina i'o'ovine.

Yeisu luhuluhuna hiwomali

³¹ Yeisu yo towatowahowowa hitau bwau hitutuye patudi na Yudeyaone adi taumugaiwone hilau ta Pailato ainai hi'awanoi ebe howahowana italam ta aedine higodudi na ebe himwalowoi mwayamwayau ta ebe hi'avala aituluwuwedi adi aiwa lagalaganane aidiyena, wuwuna bada ahubena mwala'ina ilau tebitebiniya'o, eeta hiya nigele nuwadi ebeha towatowahowone besiwa hi'aba'abahi ahubena tapwalolo ainai. ³² Nigele ta Pailato italam ta tau'aleha tupwadi ivetamaledi hilau towatowahowone hitau bwauwa aedine higogodudine, ta himwamwalowoine. ³³ Na haugana hilau Yeisu ainai hilauta'ai, hi'ita bada imwalowoi'o, ta nigele aenane hiyagodudi. ³⁴ Na hesi ehebo tau'aleha, gitaena luhuluhunai iwowomaline ta 'wahina yo we'aha hisasagenane. ³⁵ Yau ana taumulita teya hava meheguwena ya'i'itadine teina vehabana yawalowalo alimiyai ta ebeha walo

moihana teina amhanapui yo amyemidiyedi.
³⁶ Teina ginauliwone bada hibwaleni'o, ta ebe Buki Ve'ahihi yana walomahalava ibwaleni ili'ilimani, hauganane iwalo, 'Nigele mata teya hilihiliyanane hiyagodu'. ³⁷ Na hinage Buki Ve'ahihi yana walomahalava teya iwalo, 'Towahonane hiwowomaline mata mulitai abo hi'ita'.

Yeisu ana mwau magaiyai

³⁸ Ta bada ginauli maudoina hi'ovi'o na ehebo towaho ilaoma ta Yeisu taunane Pailato ainai i'a'awanoiyeine. Iya Alimatiya towahona, yehanaede Yosepa, na hinage iya Yeisu ana taumulita dawadawanina, wuwuna Yudeyaone adi taumugaiwone aidiyai imeheuhi, na Pailato italam Yosepa ainai ta Yeisu tauna ivavaine. ³⁹ Hinage Nikodimo ilaoma Yosepa ihagui ta Yeisu taunane hivavaine. Iya Nikodimonane mwalona masigiliyena ilau Yeisu ainai ta baidana hi'a'aubabadane, na Nikodimo woloi teya mwala'ina na vitavitaina ivai ta ilawenama, na woloinane ana vitaine dova towaho ana vitai na aiwa bwau aidiyena hipapaihowaine hiya hiwalo mulo yo aloe. ⁴⁰ Ta towatowahowone hitau bwau Yeisu taunane hivai ta woloinane ainaena hiyewoloi na ale'o daodaodi, na hewahewadi ainaena hihuma woloine baidana, bada dova Yudeyaone yadi yemagai yo yadi atu'atububuni taumwalomwalowoi vehabadi. ⁴¹ Na Yeisu yana abamwalowoi vahalinai, teya tanovi, na ainai magari, na magainane nigele teya taumwalowoi hiya mwauwi ainai. ⁴² Ta magainane ainai Yeisu taunane himwamwauwine, wuwuna vahalidiyai

na hinage bada Yudeyaone yadi tapwalolo ana ahubena ilautebitebiniya'o.

20

Yeisu yana towolouyo

¹ Bada wiki ana ahubena mugamugaina ibwaleni'o ta howola maguguyouna, Meli Magidalaena ilau magariyai ta magaine ana oi'auhi gaima bada hive'iwahiyena'o. ² Na isagena iwuyo ta Pita na Yeisu ana gelu moihawa aidiyai iwalo, 'Badawa magariyena bada hivaiya'o ta havaidova himwauya'o'.

³ Eeta taumulitaone Saimoni Pita na Yeisu ana gelu moiha. ⁴ Hitau bwau hitowolo na hilalaune magariyai, na yadi laune ainai hisagesagena mohili ta Yeisu ana gelu moihane itauwahiwahiyala ta imumugaine magariyai, ⁵ ta ipwagogo na i'italuwu magaine holanai ta huma a'ava i'i'itadine hidabadabalala na nigele iyaluwu. ⁶ Mulitai abo Saimoni Pita igavaibwaleni ta itau'ali'aliline magaine holanai na hinage humaowone i'i'itadine himiyamiya. ⁷ Na ulu'ulunane ana pai na taunane ana huma nigele teya iyabudeyanaedi. ⁸ Mulitai abo towahowa taubwaleni mugaiwa iluluwune magaine holanai Pita ainai, ta hinage ale'owone i'itadi ta i'awa moihane. ⁹ (Na hesi nigele hiyanuwamasele Buki Ve'ahihi yana walomahalava, iwalo, 'Iya mata itowolouyo'.)

Yeisu yana mahalava Meli Magidalaena ainai

¹⁰ Tenem ainai taumulitaone hiwuwuyone yadi vadai. ¹¹ Na Meli ibom itowolo magaine papalinai

i'ai'aimehelino, na mamehelinona ipwagogo ta i'ita luwu magaine holanai. ¹² Na tausagenawasa bwau i'i'itadine ehebo Yeisu aba'ulunai na ehebo aba'aenai himiyamiya na adi luwuluwu hewahe-wadi.

¹³ Na hitau bwau Meli ainai hiwalo, 'Hava vebabana udoudoune?'

Na aidiyai iwalo, 'Yagu Bada magaiyena hivaiya'o na nigele yayahanapui havaidova himwamwauwine'. ¹⁴ Iwalo i'ovi na ebeha i'ita gwaipile ta Yeisu vahalinai itowotowolo, na hesi nigele iyahanapui ebeha iya Yeisu.

¹⁵ Eeta Yeisu Meli ainai iwalo, 'Waihiu, hava vebabana u'ai'aimehelinone, na yaiya ubehabehaeine?'

Na Meli yana nuwatuwu ebeha tanovi ana taupaihowa teya, eeta iwalo, 'Taubada ebe owa uvavai mahalavaeine uwalo mahalavaei, havaidova ta yavai'.

¹⁶ Na Yeisu Meli yehanane i'atai, iwalo, 'Meli!'.

Na Meli i'ita gwaipile iwalo, 'Labonai'. (Yudeyaone alinadiyena ana bui neta Tauve'ita.)

¹⁷ Yeisu iwalo, 'Havena aliguwai u'abi'abi. Nigele yayahae Tamagu ainai na hesi ulau ta tahiguwone nuwadiyai umwauwi, yahahae Tamagu ainai na omiu hinage Tamamiu, yagu Yaubada na hinage yami Yaubada.'

¹⁸ Na Meli ilau taumulitaone aidiyai iwalo, 'Badawa ya'itaya'o'. Na hava Yeisu iwawaloweewa, iwalowedine taumulitaone aidiyai.

Yeisu yana mahalava ana taumulitaone aidiyai

19 Wiki ana ahubena mugamugaina, lavilavinane ainai taumulitaone ehebo vada ainai hiluwu ta awa'edane higudui na holanai himiyamiya, mayadi meheuhi Yudeyaone aidiyai. Na Yeisu ilaoma ahi'ahipudiyai itowolo ta iwalo, 'Havena ammeheheheuhi'. 20 Mulitai nimana yo luhuluhuna ive'itadi ta hiyaliyaya wuwuna yadi Bada bada hi'itaya'o.

21 Na hinage Yeisu aidiyai iwalo, 'Havena ammeheheheuhi, na hesi am'atepatu, wuwuna Tamagu iya ivetamalegauma na yau yavetamalegomiu'. 22 Iwalo i'ovi na yawahinane iyuvi geyo'awahehi aidiyai iwalo, 'Alu'aluwa Ve'ahihi amvai'. 23 Na hinage iwalo, 'Ebe towaho yadi pwanoli amnuwahamuidi, mata Yaubada inuwahamuidi, na ebe nigele, mata besiwa imiyamiya aidiyai'.

Tomasi yana awa'oya'oyama

24 Tomasi iya hitau 12 aidiyena na yehana bwauna Patubwau, haugana Yeisu itaumahalava iya nigele baidadi. 25 Tupwadi hiwalolau Tomasi ainai hiwalo, 'Yada Bada a'itaya'o'.

Na iya iwalo, 'Neta am'o'oyama, yau ebe ana elowone aidiyai nimagune yamwauwidi yo ya'abisawahidi abo yayemidi'.

26 Wiki ehebo i'ovi na taumulitaone vada ehebonane ainai hiluwu na higudu auhiyoidi ta holanai himiyamiya, na Tomasi baidadi. Na Yeisu ibwalenima ta ahi'ahipudiyai itowolo, na iwalo, 'Havena ammeheheheuhi'. 27 Na Tomasi ainai iwalo, 'Nimagigim utautuwuyama nimagu ainai ta u'ita. Na hinage nimam utautuwuyama luhuluhugu ainai ta umwauwi na havena

unuwanuwatuwu bwaubwau na u'awa'awa oya'oyama.'

²⁸ Na Tomasi iwalo, 'Owa yagu Bada yo yagu Yaubada'.

²⁹ Na Yeisu ainai iwalo, 'Tomasi bada u'itagau ta uyemidi'o, awa? Na hiya nigele hiya'itagau na hesi hiyemidiyegau mata moiha hiyaliyaya.'

Buki teina ana lele vehabana

³⁰ Ta Yeisu aba'ita bahudi ipaihowaidi'o ana taumulitaone mehediya, na maudoina nigele yayaleledi teina Bukine ainai. ³¹ Na bada vi-havihadi teina amvahili ta amhanapui yo hinage Yeisu amyemidiyei ebeha iya Yaubada yana Besinana na Yaubada Natuna ta Yeisu yehanaena yawahi miyamiya vateyaina amvai.

21

Yeisu imahalava ana taumulitao aidiyai

¹ Yeisu i'abiye mahalavauyoi ana taumulitaone aidiyai Taibiliya ni'unai. ² Temdova yana mahalava aidiyai. Ana taumulitaone teina Saimoni Pita yo Tomasi, iya hiwalo Patubwau yo Nataniyela iya yana dalava Kena, neta Galili holanai, na hinage Sebedi natunaone, yo hinage bwau taumulitaone baidadiyao. ³ Tenem ainai Saimoni Pita taumulitaone aidiyai iwalo, 'Augelowo, nuwana yalalau yayama'.

Na ana geluwone hiwalo, 'Ehe inamwanamwa, talaowa'. Ta maudoidi higelu wagaena hiwowohene, na tenem boniyainane ainai hiyama ahubena na nigele teya yama hiya'ona.

⁴ Na bada malane itomtomo ta taumulitaone Yeisu hi'i'itane maguwai itowotowolo, na hesi nigele hiyahanapui ebeha iya Yeisu. ⁵ Eeta Yeisu aidiyai iwalo, 'Tahiguwao viha yamane am'o'onadine?'

Na hiwalo, 'Nigele'.

⁶ Na hinage aidiyai iwalo, 'Amtaudobi ta vinayane amyahuwei wagane ateyaniyena na yama am'onadi'. Eeta yadi vinayane hiyahuwei na yama bahudi hi'o'onadine, ta nigele howahowadi vinayane hiniulihini.

⁷ Tenem ainai Yeisu ana taumulitawa iya ana gelu moihawa Pita ainai iwawalone, iwalo, 'Tenem iya yada Badawa'. Hauganane Pita ibenalei ebeha yadi Badawa, ana luwuluwu ili'wa na idadalagugune ni'uwai. ⁸ Na Yeisu ana taumulitaone maudoidi hiwohema vinayane mayamadi hiniulidima ta hidudunane maguwai, wuwuna le'awane nigele amwaha daodao. ⁹ Ta taumulitaone maguwai hi'aitulu na yama yo beledi hi'i'itadine ali'ahuwai Yeisu bada igabudi'o.

¹⁰ Na hinage Yeisu aidiyai iwalo, 'Viha hinage ami yama amvaidima na tagabudi?'

¹¹ Ta Saimoni Pita wagai igeluyo ta vinayawa iniulihini maguwai, na vinayane imwau moiha ta yama ana bagibagili 153 hi'o'onadine na hesi vinayane nigele iyalotapulihi. ¹² Na Yeisu aidiyai iwalo, 'Amlaoma na am'ai'. Hihanapuiya'o ebeha iya yadi Badawa, ta nigele teya aidiyena iya-panivilaei ebeha 'Yaiya owa?' Wuwuna bada hihanapuiya'o. ¹³ Eena Yeisu ilau ta belediwa

yo yamawa ivaidi ali'ahuwena ta ana taumuli-taone imomohedine. ¹⁴ Teina Yeisu yana mahalava tonugana ana taumulitaone aidiyai yana towolouyo tuluhanai.

Yeisu na Pita yadi aubabada

¹⁵ Hi'ai i'ovi na Yeisu iwawalone Saimoni Pita ainai, iwalo, 'Saimoni owa Yoni natuna, yam velau imwala'i alili aliguwai, na hiya teina tupwana awa?'

Pita iwalo, 'Bada uhanapuigau'o ebeha yavelauwego mwala'ina'.

Yeisu iwalo, 'Yagu sipiwone u'ita avivinidi'.

¹⁶ Yeisu hinage iwalouyo, iwalo, 'Saimoni owa Yoni natuna, uvelauwegau mwala'ina?'

Pita iwalo, 'Ehe, bada uhanapuigau'o ebeha yavelauwego'.

Ainaena Yeisu iwalo, 'Yagu sipiwone u'ita avivinidi'.

¹⁷ Yeisu hinage yana walo tonugana Pita ainai iwalo, 'Saimoni, owa Yoni natuna, uvelauwegau?'

Ta tenem ainai Pita nuwanane iyayababane, wuwuna Yeisu ipanivila mai tonuga ainai, iwalo, 'Uvelauwegau?' Na Pita iwalo ainai iwalo, 'Bada ginauli maudoina uhanapuidi'o, ainaena uhanapuigau'o ebeha yavelauwego'.

Ta Yeisu Pita ainai iwalo, 'Yagu sipiwo u'ita avivinidi. ¹⁸ Yawalo moiha alimwai neta yam hauga heda ainai ubom am luwuluwu

uli'wali'wa, na ebe nuwanuwam teya tupwa ainai ulau, mata bada ulau, na mulitai yam hauga yemala tautaubada ainai nimamne utau velele na vali tomowa am luwuluwune hiveli'wago na aiteya tupwa ainai nigele nuwam ulau,

tupwanane ainai mata hilawego.’ ¹⁹ Teina walone ainaena Yeisu ilaulau livahi Pita yana mwalowoi vehabana, ta ebe yana mwalowoine ainaena Yaubada yehanane i'abiye mwala'i. Na hinage Pita ainai iwalo, 'Umulitaegau.'

²⁰ Pita i'ita gwaipile ta teya taumulitawa Yeisu ana gelu moihawa i'i'itane (iya aine hauganane ainai Yeisu vahalinai iduivahali ta ipapanivi-laeine, iwalo, 'Bada yaiya amtauuhulane'). ²¹ Na Pita towahonane i'i'itane, imulimulitaedi ta iwawalone, 'Bada, teina towahone vedova ana loina?'

²² Ta Yeisu Pita yana walone iyemaiha iwalo, 'Ebe nuwanuwagu iya imiyamiya ana higa yawuyoma, neta nigele teya hava, na owa hesi umulitaegau'. ²³ Ainaena Yeisu ana taumuli-taone teina yana walone hibenalei, eeta hibom aidiyai hi'au'aubabada wuwuna yadi nuwatuwu ebeha taumulitanane mata nigele iyamwalowoi, na Yeisu nigele tenem dova iyawalo, na hesi iwalo, 'Ebe nuwanuwagu iya imiyamiya ana higa yawuyoma, neta nigele teya hava alimwai'.

²⁴ Taumulitanane iya ginauliwone teina vhabadi iwawalo mahalavane hinage iya walowone ileleledine teina aubabadane ainai, bada tahanapuiya'o hava iwalo mahalavaedine, walo moiha maudoina.

²⁵ Yeisu yana paihowa ibagibagili alili, na ebe ehebo ehebo taleledi, yanuwatuwui mata buki hibagibagili alili na bale'u tupwa vehopali hi'oiye mwau.

YAUBADA YANA WALO YEMIDI VAUVAUNA
The New Testament in the 'Auhelawa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples 'Auhelawa long Niugini
copyright © 2008 Papua New Guinea Bible Translation Association, Inc.

Language: 'Auhelawa

Translation by: Papua New Guinea Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c4f269ee-bf9d-5438-a164-d22b6816de83